

ДЫПКУР'ЕР
ВІЗІТЫ Міхаіла ХВАСТОВА ў
ПОЛЬШЧУ І ВА УКРАІНУ 3 стар.
3 ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫ
SOS: РУКА ДАПАМОГІ 2 стар.
ПРЭЗЕНТАЦЫЯ
"ВЫРВАНЫ З АГНЮ" 3 стар.

ХРЫСЦІЯНСКАЯ СТАРОНКА
"ЖЫЦЦЁ І ВЕРА" 5 стар.

ВЕСТКІ З СУПОЛАК:
УКРАІНА, ЛІТВА, АўСТРАЛІЯ 6 стар.

ЛІТАРАТУРНАЯ СТАРОНКА

Андрэ МАРУА. "НАРАДЖЭННЕ СЛАВУТАСЦІ" 7 стар.

КАНТАКТЫ І ДЫЯЛОГ
Адам МАЛЬДЗІС. "Японскі дзёнік" 6 стар.

СЛУХАЙ СВАЁ
"ЛІЦВІНЫ in Europe" 8 стар.

ГІСТОРЫКА-ПУБЛІЦЫСТЫЧНАЕ ЭСЭ
Аляксандр АЛПЕЕЎ. "...І НЕ БЫЛО ЗАўТРА" 7 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

Што тыднёвая газета для суайчынікаў за межамі Беларусі

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

20 сакавіка 2002 года, № 12 (2778)

Цана 130 рублёў

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Хроніка жыцця

АТРЫМАЛІ ГРАМАДЗЯНСТВА

Згодна з апошнімі данымі, беларускае грамадзянства атрымалі 255 замежных грамадзян і асоб без грамадзянства. У той жа час задаволены 24 хадайніцтвы аб выхадзе з грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

На думку спецыялістаў, прынятыя рашэнні адлюстроўваюць устойлівую тэндэнцыю істотнага перавышэння колькасці жадаючых набыць беларускае грамадзянства ў параўнанні з тымі, хто па тых або іншых прычынах страчвае грамадзянства нашай краіны.

ВЫПРАБАВАННЕ ЛЁСУ

Лёс узяў на выпрабаванне часцікласніка Жабінкаўскай школы-інтэрната для дзяцей, якія слаба бачаць, Сашу Аляксандронца (на здымку).

Страціўшы бацькоў, маючы слабы зрок, ён спрабуе набыць добрую адукацыю і знайсці сваё месца ў жыцці, вырасці адукаваным чалавекам, атрымаць прафесію.

ЗАЛАТЫ САЙТ

Тры беларускія Інтэрнэт-рэсурсы сталі пераможцамі фіналу ўсерасійскага Інтэрнэт-конкурсу "Залаты сайт-2001".

Гэта сведчыць аб высокім прафесійным узроўні беларускіх дызайнераў. Характэрна, што ў намінацыі "Дызайн і мультымедыя" лепшым быў прызнаны сайт мінскага дызайнера, а ў намінацыі "Карпаратыўны сайт" перамагла гродзенская фабрыка "Белмэбля". Сярод пераможцаў — і сайт мінскай кампаніі "Ізавак".

БЕЛАРУСКІ "ЛЯЎША"

Беларускі "Ляўша" з Мецілаўшчыны Валерыі Кісялёў хутка трапіць у расійскую кнігу рэкордаў "Дзіва".

Яшчэ некалькі гадоў таму ён вырашыў пабіць рэкорд па падкаванні... курыных яек, які нале-

жаў расіяніну Мікалаю Сявідаву. Апошняму ўдалося прыбіць да яйка дробнымі металічнымі цвікамі 93 мініяцюрныя падковы.

Беларус пайшоў далей: ён прыкаваў да яйка 580 цвікамі аж 145 падковак!

НАРЗАН АД "ДАРЫДЫ"

Прадукцыя УПП "Дарыда", аднаго з найбольш запатрабаваных у краіне прадпрыемстваў па вырабу мінеральнай вады і напоў, чарговы раз пацвердзіла імідж беларускага "нарзана".

На выставе "Прадэкспа", што адбылася ў Маскве, новыя распрацоўкі прадпрыемства — "Една Дарыда" і "Дарыда мінеральная" — удастоены залатых медалёў. Акрамя таго, "мінералка", якая вырабляецца тут, першая і пакуль адзіная ў краіне паспяхова прайшла сертыфікацыю на адпаведнасць еўрапейскім стандартам.

ЕўРА З... ХАЛАДЗІЛЬНІКА

Інспектарай Брэсцкай мытнай вельмі здзівілі кантрабандысты.

На гэты раз яны дадумаліся правесці кантрабандным шляхам у цягніку Масква—Прага больш за 2,5 тысячы еўра. А вапюту схавалі ў службовым купэ ў... халадзільніку.

МАЛОЧНЫ... СПІРТ

Спірт пачаў вырабляць... Пружанскі малочны камбінат. У суткі яго выпрацоўваецца 1 300 кілаграмаў.

Такое стала магчымым дзякуючы найноўшай тэхналогіі, распрацаванай беларускімі вучонымі НДІ. Спірт атрымліваюць з сыроваткі. Для тоны спірту патрабуецца 65 тон гэтай сыравіны.

У планах прадпрыемства — выпуск малочнага лікёру і іншых прадуктаў, у вытворчасці якіх выкарыстоўваецца спірт.

"АКСАКАЛ" НА КОЛАХ

Упадальнік самага старога аўтамабіля ў Віцебску — Віктар ТРУБЯНКОЎ. Вось ужо 25 гадоў ездзіць ён па дарогах на машыне "Опель-Алімпія" 1938 года выпуску.

Падрыхтавала Ларыса ЛАЗАР.

Юбілей

У Мінску ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі адкрыта юбілейная выстава народнага мастака СССР і Беларусі Міхаіла САВІЦКАГА. Экспазіцыя прымеркавана да 80-годдзя майстра.

Працяг на 3-й стар.

супрацоўніцтва

«ДАМЫ ЗАМЕСТ ЧАРНОБЫЛЯ»

Прадэманстраваць розныя шляхі вырашэння энергетычных праблем, паказаць рэальную альтэрнатыву атамнай энергіі — асноўная задача, якую ставяць перад сабой нямецкая дабрачынная арганізацыя і беларускі фонд "ЭкаДом".

(Закачэньне на 2-й стар.)

гасцёўня

ГУТАРКА З ГАЛІНАЙ АРЛОВАЙ

Іх называюць: Яроменка-старэйшы і Яроменка-малодшы. Бацька і сын: два Мікалаі, вядомыя, таленавітыя, якія зналіся амаль у 50 кінафільмах. А ў стужцы Мікалая Яроменкі-малодшага "Сын за бацьку" сыгралі дуэтам. У іх смерць адмаўляешся верыць: уключыш тэлевізар, а там на-ранейшаму жывыя — бацька і сын.

Нядаўна ў Мінску на доме № 16 па вуліцы Максіма Танка ва ўрачыстай абстаноўцы адкрылі мемарыяльную дошку памяці Мікалая Яроменкі — народнага артыста СССР, вядомага грамадскага дзеяча. Сюды, у гэты дом, прыезджаў з Масквы Яроменка-малодшы. "У бацькоў я адпачываю душой, — казаў ён журналістам. — Я літаральна ўпітваю кожнай жывой клеткай утульнасць, мір і спакой. Гэта — шчасце".

Цяпер у гэтым доме жыве жонка Яроменкі-старэйшага і маці Яроменкі-малодшага, актрыса Беларускага дзяржаўнага нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы Галіна Арлова. Мы сядзім з ёю ў кабінце Мікалая Мікалаевіча, дзе пасля яго смерці яна нічога не кранала. З партрэтаў на сценях глядзіць прыгожы і крыху іранічны Яроменка-малодшы...

Працяг на 4-й стар.

запрашэнне

«БЯРЭСЦЕ» ТУТ АДПАЧЫВАЮЦЬ ДУШОЙ

У самым цёплым і сонечным куточку Беларусі, на беразе возера Рагазнянскае, у акружэнні духмянага саснава-ліставага лесу, размясціўся санаторый "Бярэсце".

Санаторый працуе круглы год і прымае адпачываючых ад 15-гадовага ўзросту. Тут праводзяць аздараўленне і лячэнне захворванняў сардэчна-сасудзістай сістэмы, органаў дыхання, нервовай сістэмы, апорна-рухальнага апарату, гінекалагічных захворванняў.

Два добраўпарадкаваныя карпусы змяшчаюць адно- і двухмесныя нумары з усімі выгодамі, ёсць таксама нумары "люкс". Для тых, хто мае патрэбу ў лячэнні, складзены разнастайныя лячэбныя праграмы, якія патрабуюць мінімум 16 дзён. Паўнацэнны курс аздараўлення доўжыцца 21 дзень. Сярод іншага ён уключае клімататэрапію і лячэнне мінеральнымі водамі.

Госці "Бярэсця" маюць магчымасць скарыстаць плавальны басейн, гразельна-чэбніцу, абсталяваныя спартыўныя пляцоўкі, гімнастычны комплекс, тэнісны корт. Працуюць бар, танцавальная зала. У глядзельнай зале дэманструюцца фільмы, праходзяць відэавішчыны канцэрты. Дапытлівым прапаноўваюцца экскурсіі ў Брэсцкую крэпасць, археалагічны музей Брэста, Белавежскую пушчу. Пакуль вы адпачываеце, высокакваліфікаваныя ўрачы будуць клапаціцца аб вашым самаадчуванні.

Празрыстае паветра, добрая экалогія, спакой, прыгажосць акаляючай прыроды спрыяюць не толькі фізічнаму аздараўленню. Тут адпачывае душа.

Падрабязнасці аб адпачынку ў санаторыі "Бярэсце" па тэлефонах у горадзе Брэсце: 23-47-95; 91-11-43.

з прэс-канферэнцыі

SOS: РУКА ДАПАМОГІ

Беларускія і расійскія выратавальнікі будуць удзельнічаць у сумесных, у тым ліку і міжнародных, аперацыях па прадукіленні і ліквідацыі наступстваў прыродных і тэхнагенных катастроф.

Такое рашэнне прынята на першым пасяджэнні сумеснай калегіі Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Беларусі і Міністэрства Расійскай Федэрацыі па справах грамадзянскай абароны, надзвычайных сітуацыях і ліквідацыі стыхійных наступстваў, якое прайшло ў Мінску. Гэта сустрэча адбылася ў рамках Праграмы сумесных дзеянняў МНС дзвюх краін па супрацоўніцтве ў сферы абароны насельніцтва і тэрыторый ад прыродных і прамысловых катастроф. На пасяджэнні быў абмеркаваны праект саюзнай палітыкі ў гэтай сферы, зацверджаны састаў адзінай калегіі.

Дарэчы, беларусы і расіяне ўжо назапасілі нядрэжны вопыт сумеснай работы. Яшчэ ў 2000 годзе па ініцыятыве беларускага боку была зацверджана праграма сумесных дзеянняў, у адпаведнасці з якой створаны рэгіянальны цэнтр вызначэння лясных і тарфяных пажараў з выкарыстаннем касмічнай інфармацыі. Падрыхтаваны таксама канцэпцыя Праграмы стварэння і

развіцця сумеснай сістэмы папярэджання і дзеянняў у надзвычайных сітуацыях, Праграма стварэння адзінай сістэмы маніторынгу і прагназавання надзвычайных сітуацый на тэрыторыі Саюзнай дзяржавы і шэраг іншых карысных дакументаў.

Па словах міністра па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь Валерыя Астапава, толькі ў рамках адной з праграм на тэрыторыі дзвюх дзяржаў зараз рэалізуюцца 36 мерапрыемстваў, накіраваных на пераадоленне наступстваў чарнобыльскай катастрофы. У прыватнасці, вядзецца сумеснае будаўніцтва і тэхнічнае аснашчэнне Гродзенскага завода медыцынскіх прэпаратаў, Усерасійскага цэнтра экстраннай і радыяцыйнай медыцыны ў Санкт-Пецярбургу, спецыялізаванага радыялагічнага дыспансера ў Гомелі і рэканструкцыя Медыцынскага радыялагічнага цэнтра ў Обнінску. Безумоўна, ад гэтага выйграюць і беларусы, і расіяне. А наогул, Праграма сумеснай дзейнасці па пера-

адоленні наступстваў чарнобыльскай катастрофы разлічана на 2001—2005 гады. Акрамя гэтага і ў Беларусі, і ў Расіі ствараецца уніфікаваная прававая база для правядзення мерапрыемстваў па медыцынскай, радыяцыйнай і сацыяльнай абароне грамадзян, якія аказаліся пад уздзеяннем радыяцыі, а таксама распрацоўваюцца адзіныя падыходы да вядзення спецыялізаваных банкаў даных па дыягностыцы і лясчэнні пацярпелага насельніцтва, у тым ліку і дзяцей.

Такім чынам, у далейшым пашырэнні сумеснага супрацоўніцтва зацікаўлены ў аднолькавай ступені як расіяне, так і беларусы, хаця расійская выратавальная служба ў адрозненне ад беларускай больш вядомая на міжнароднай арэне, а яе прадстаўнікі ўдзельнічалі ў найскладнейшых аперацыях па выратаванні людзей у розных кутках планеты. Тым не менш, як лічыць міністр Расійскай Федэрацыі па справах грамадзянскай абароны, надзвычайных сітуацыях і ліквідацыі наступстваў стыхійных бедстваў Сяргей Шайгу, сёння расійскі і беларускі выратавальнікі ёсць чаму павучыцца адзін у аднаго.

«За апошнія два гады, — гаворыць ён, — беларуская служба МНС вельмі змянілася. На праця-

гу гэтага часу мы пастаянна адапціравалі нашы структуры, падыходы і тэхналогіі, саму тэхніку рэагавання на надзвычайныя сітуацыі. У нас вельмі шмат агульных задач і праблем».

Дарэчы, на думку Сяргея Шайгу, менавіта ў беларусаў ёсць цікавы вопыт у рэагаванні на бытавыя пажары. Бо бывае, што ад пажару пацярпела адна кватэра, а ад яе тушэння — некалькі паверхаў. Беларускія ж пажарныя скарыстоўваюць зберагаючыя і ашчадныя тэхналогіі пры ліквідацыі ўзгаранняў у шматпавярхоўках. І гэты вопыт збіраюцца ўзяць на ўзбраенне іх расійскія калегі.

Таму не выпадкова на парадак дня сумеснай калегіі, якая прайшла ў Мінску, па ініцыятыве гасцей было ўнесена пытанне аб распрацоўцы і ўкараненні сучасных тэхналогій пажаратушэння і ліквідацыі надзвычайных сітуацый. Бакі перакананы, што сумесныя навуковыя распрацоўкі стануць не толькі канкурэнтаздольнымі і запатрабаванымі, але і непасрэдна паўплываюць на ўзровень абароны насці Саюзнай дзяржавы. Акрамя таго, дасягнута дамоўленасць аб стварэнні Навуковага савета, які будзе сачыць, каб вучоныя не дубліравалі адзін аднаго. «Гэта зроблена для таго, каб адсяць тое, што ўжо пра-

верана і прызнана непрыгодным, а таксама, каб не траціць лішнія грошы на падобныя работы. Сёння свет вельмі змяніўся, і без глыбокай інтэграцыі і сур'ёзнай сумеснай работы рухацца далей проста немагчыма», — лічыць Сяргей Шайгу.

Што ж тычыцца сумеснага ўдзелу ў міжнародных выратавальных аперацыях, то для гэтага ўжо ў бліжэйшы час плануецца стварыць аднолькавыя сістэмы сувязі і ўзаемазмяняльнае абсталяванне. У прыватнасці, чакаецца, што ў 2003 годзе ў распрадэжэнне беларускіх выратавальнікаў паступаць новыя расійскія верталёты К-26. Неабходна будзе пераадолець і шэраг іншых адрозненняў, якія пакуль існуюць у тэхнічнай аснашчэнасці і тэхналогіі выратавальных работ дзвюх дзяржаў.

Сяргей Шайгу лічыць, што вопыт і майстэрства беларускіх выратавальнікаў могуць вельмі спатрэбіцца ў спецаперацыях на тэрыторыі трэціх краін, у тым ліку ў Афганістане.

— Па-першае, гэта правядзенне работ па размініраванні, — гаворыць ён. — Па-другое, падрыхтоўка афганскіх спецыялістаў. І па-трэцяе, калі ў нас усё атрымаецца, — аднаўленне дарог, мастоў, сістэм меліярацыі, энергетыкі ў Афганістане.

Ларыса ЛАЗАР.

афіцыйна

ПРЭЗІДЭНТ А. ЛУКАШЭНКА ДАЎ ІНТЭРВ'Ю «УОЛ СТРЫТ ДЖОРНАЛ»

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка даў інтэрв'ю вядучаму дзелавому выданню ЗША — газеце «Уол Стрыт Джорнал». Кіраўнік дзяржавы адказаў на пытанні, што тычацца ўнутранай і знешняй палітыкі Беларусі, перспектывы развіцця эканомікі і прыцягнення інвестыцый.

Гаворачы пра эканоміку краіны, Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што яе стан стабільны.

Закрануўшы міжнароднае супрацоўніцтва, Прэзідэнт Беларусі заявіў аб адкрытасці нашай дзяржавы, гатоўнасці да ўзаемных кампрамісаў, да дыялога з усімі краінамі на прынцыпах раўнапраўнага і

ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва.

Каменціруючы па просьбе журналіста заяву Прэзідэнта ЗША Джорджа Буша аб «восі зла», Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што не прымае падобную тэрміналогію. На яго думку, такія заявы не дабаўляюць стабільнасці ў свеце і не

спрыяюць нармальнаму развіццю міжнародных адносін.

Падчас інтэрв'ю Аляксандр Лукашэнка катэгарычна заявіў пра недакладнасць інфармацыі, што з'явілася апошнім часам у СМІ, аб продажы Беларуссю зброі ў абход санкцый ААН.

Прэзідэнт Беларусі выказаў упэўненасць, што адносіны з ЗША і краінамі Еўрасаюза будуць нармалізаваны. Для гэтага ёсць усе падставы, і Беларусь гатова рухацца насустрач роўна настолькі, наколькі гатовы будуць нашы партнёры, падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Прэс-служба
Прэзідэнта Рэспублікі
Беларусь.

праект

ЛЁН ДЛЯ ТРОХ КРАІН

У Рызе ў рамках выставы «Інтэртэкстыль-2002» адбылася канферэнцыя, на якой абмяркоўваліся тэндэнцыі развіцця лёгкай прамысловасці краін Балтыі і СНД, магчымасці далейшага супрацоўніцтва.

У дыскусіі прынялі ўдзел спецыялісты і прадстаўнікі асацыяцыі вытворцаў з Беларусі, Польшчы, Украіны, Латвіі і Расіі.

Кіраўнік беларускага канцэрна «Беллепрам» выступіў з дакладам, у якім паказаў экспертныя магчымасці прадпрыемстваў лёгкай прамысловасці краіны.

Цікавае ўдзельніцаў канферэнцыі выклікаў сумесны праект памежных рэгіёнаў Расіі, Літвы і Беларусі па вырошчванні і перапрацоўцы льну з прыцягненнем сродкаў міжнародных фінансавых арганізацый.

Алег ЛЯХ.

коратка

НОВЫ МАРШРУТ КАЛІНІНГРАД — МІНСК — ГОМЕЛЬ

У сярэдзіне мая адкрыюцца рэгулярныя паветраныя зносіны па маршруту Калінінград — Мінск — Гомель, іх будзе абслугоўваць беларускае прадпрыемства «Гомельавіятур».

Дамоўленасць аб гэтым дасягнута паміж «Калінінградавія» і «Гомельавіятурам» на сустрэчы прадстаўнікоў расійска-беларускага Савета.

У хуткім часе на трэцім пасяджэнні Савета мяркуецца разгледзець таксама пытанні транзіту праз Беларусь грузаў у калінінградскім накірунку, магчымасці выкарыстання партовага комплексу Калінінграда для перавалкі беларускіх знешнегандлёвых грузаў, варыянты супрацоўніцтва ў рыбамысловай галіне.

БЕЗ ВЫХАДНЫХ

Новы работы графік уступіў у сілу для пашпартавай службы (ПВС) і рэгістрацыйна-экзаменацыйных падраздзяленняў (РЭП) дзяржаўнай аўтамобільнай інспекцыі Міністэрства ўнутраных спраў Беларусі.

Як паведаміла ўпраўленне інфармацыі і грамадскіх сувязей МУС краіны, з гэтага часу ПВС і РЭП будуць працаваць без выхадных з 9 да 21 гадзіны.

Каменціруючы гэты факт, намеснік міністра ўнутраных спраў, начальнік міліцыі грамадскай бяспекі і спецыяльнай міліцыі Аляксандр Шчурко заявіў, што «ўнутраныя органы ўсё больш працуюць па прынцыпу дапамогі грамадзянам».

Алег ЛЯХ.

спорт

ВЫНІКІ ХІХ АЛІМПІЯДЫ

Дзякуючы фрыстайлісту Аляксею Грышыну, які заваяваў бронзу, наша каманда ў медальным розыгрышы падзяліла 24-ю пазіцыю са Славеніяй. А першынствавалі немцы, у якіх 35 медалёў.

Пазіцыя нашай зборнай у агульнакамандным неафіцыйным заліку, куды ідуць вынікі з першага па восьмае месца, выглядае трохі лепш. Удалося набраць 30 ачкоў і заняць 19-е месца (адно 3-е месца, адно 4-е, два 5-я, два 6-я, два 7-я і адно 8-е).

Падводзячы вынікі Алімпіяды, міністр спорту і турызму Яўген Ворсін адзначыў, што Беларусь мае перспектывы ў розных зімніх дысцыплінах. Але спорт ёсць спорт: ён не прадказальны.

ФУТБОЛ. Нацыянальная зборная Беларусі на чале з трэнерам Эдуардам Малафеевым згуляе ў маі на прадстаўнічым турніры ў Маскве. Акрамя нашай каманды, у ім прымуць удзел зборныя Расіі, Украіны і Югаславіі. Напачатку абудуцца паўфінальныя матчы, а потым фінал і сустрэча за 3-е месца.

ЛЁГКАЯ АТЛЕТЫКА. На чэмпіянаце Еўропы ў Відэ (Аўстрыя) беларускія спартсмены заваявалі тры медалі. Эстафетная каманда на дыстанцыі 400 метраў узяла «золата» — лепшы вынік у закрытым памяшканні. У актыве нашай каманды таксама дзве «бронзы»: на дыстанцыі 1 500 метраў А. Турава паказала 3-ці вынік, а ў трайным скачку 3-е месца заняў А. Главацкі.

ЛЫЖНЫ СПОРТ (жанчыны). На першым пасля алімпійскім старце ў горадзе Мора (Швецыя) Святлана Навіцкая, якая выступае за Беларусь, заняла 1-е месца на дыстанцыі 90 кіламетраў.

Міхаіл МАЗАКОЎ.

супрацоўніцтва

«ДАМЫ ЗАМЕСТ ЧАРНОБЫЛЯ»

— Пачатак на 1-й стар. —

У пасёлку Дружная, які знаходзіцца на беразе самага вялікага беларускага возера Нарач, узведзены дзве ветразэнергетычныя ўстаноўкі, здольныя цалкам забяспечыць жыхароў электраэнергіяй. Пасля чарнобыльскай катастрофы гэты пасёлак пабудавалі нямецкія і беларускія валанцёры, а ўсе яго жыхары — перасяленцы з забруджаных радыяцыйнай раёнаў

краіны. Першая ветраўстаноўка ўзведзена за кошт прыватных ахвяраванняў, сабраных у Германіі арганізацыяй «Дамы замест Чарнобыля». Другую напалову прафінансаваў нямецкі ўрад.

НА ЗДЫМКАХ: ветразэнергетычная ўстаноўка ў пасёлку Дружная (на 1-й стар.); старшыня праўлення дабрачыннай арганізацыі «Дамы замест Чарнобыля» Дзітрых фон БО-ДЭЛЬШВІНГ (справа), член

праўлення доктар Бернд РЭДЭНЦ (злева) і кіраўнік беларускага фонду «Эка-Дом» Юрый СУПРАНОВІЧ каля новай ветразэнергетычнай устаноўкі; пасёлак Дружная; сям'я перасяленца Валяціна ХАРОШКІ са старшыней праўлення дабрачыннай арганізацыі «Дамы замест Чарнобыля» Дзітрыхам фон БО-ДЭЛЬШВІНГАМ (у цэнтры).

Віктар ТАЛОЧКА, БелТА.

юбілей

Міхаіл САВІЦКІ: «ІСЦІНА БАЧЫЦЦА З ВЫШЫНІ ГАДОЎ»

Народнаму мастаку СССР і Беларусі, жывапісцу Міхаілу Савіцкаму споўнілася 80 год. Ён нарадзіўся ў вёсцы Звянчэй Талачынскага раёна ў лютым 1922 года. Яго юнацкія гады прыпалі на пачатак Вялікай Айчыннай вайны. Мастаку давялося абараняць Севастопаль. У 1942 годзе ён трапіў у палон. Лёс накіраваў Міхаілу Савіцкаму прайсці праз жахі фашысцкіх канцлагераў Бухенвальд і Дахау.

Пасля вайны М. Савіцкі скончыў Мінскае мастацкае вучылішча і Мастацкі інстытут імя Сурыкава ў Маскве. Першыя творчыя крокі мастака вызначаліся пошукам сваёй індывідуальнасці. У пачатку шасцідзясятых гадоў М. Савіцкі пачаў пра-

цаваць над тэмай, якая захапіла яго на многія гады, — тэмай антыфашызму. Так з'явіліся палотны «Партызаны», «Пакараны смерцю», «Дзеці вайны», «Партызанская мадонна». Вярышняй стаў цыкл з 13 палотнаў «Лічбы на сэрцы», над якім майстар працаваў на працягу амаль шасці гадоў. М. Савіцкаму, быўму сведку злачынстваў фашыстаў, спатрэбілася шмат часу, каб асэнсаваць перажытае і стварыць карціны, якія не толькі адлюстроўваюць фашысцкія «парадкі», але і ўслаўляюць чалавечую прыгажосць, перамогу чалавечнасці над цемрашальствам.

У 80-я гады мастак напісаў цыкл палотнаў для музея Янкі Купалы, сярод якіх вылучаецца дынамічны партрэт паэта.

У 2002 годзе мастак уразіў новым філасофскім абгульненнем існасці. І сёння мы нагадаем нашым чытачам некаторыя работы мастака.

НА ЗДЫМКАХ: падчас адкрыцця выставы (на 1-й стар.); работы М. Савіцкага: «Забойства праўды»; «Янка Купала»; «Мужыкі»; «Партызаны»; «Сейбіт».

Яўген КАЗЮЛЯ.
Фота аўтара і БелТА.

дыпкур'ер

ВІЗІТЫ МІХАІЛА ХВАСТОВА ў РЭСПУБЛІКУ Польшча

10—11 сакавіка 2002 года міністр замежных спраў Беларусі Міхаіл Хвастой знаходзіўся ў Рэспубліцы Польшча. Візіт адбыўся па запрашэнні Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы.

Міхаіл Хвастой прыняў удзел у якасці гасця ў гала-канцэрце IX Агульнапольскага фестывалю «Беларуская песня-2002» у Беластоку. Фестываль праходзіў пад ганаровым патранатам міністра замежных спраў Рэспублікі Польшча Уладзімежа Цімашэвіча.

Агульнапольскі фестываль «Беларуская песня» — традыцыйнае мерапрыемства беларусаў Польшчы. Арганізатарам фестывалю выступае Беларускае грамадска-культурнае таварыства ў Польшчы (БГКТ), якое праводзіць актыўную дзейнасць па захаванні і развіцці культурнай самабытнасці беларусаў Польшчы. Штогод БГКТ арганізоўвае каля 80 мерапрыемстваў культурна-асветнага характару сярод прадстаўнікоў беларускай меншасці.

На гала-канцэрце выступілі больш за 30 беларускіх калектываў з усёй Польшчы, а таксама ансамблі «Церніца» і «Чысты голас» з Беларусі.

Падчас знаходжання ў Польшчы Міхаіл Хвастой правёў сустрэчу з кіраўніцтвам БГКТ, у ходзе якой абмеркаваны шляхі развіцця далейшага супрацоўніцтва паміж Беларуссю і арганізацыяй беларусаў Польшчы.

— Мы надаём важнае значэнне захаванню і развіццю самабытнасці беларусаў Польшчы і спадзяёмся, што згаданы візіт будзе садзейнічаць умацаванню і далейшаму развіццю сувязей паміж Беларуссю і беларускай меншасцю Польшчы, — засведчыў Павел ЛАТУШКА, прэс-сакратар МЗС.

...І ВА УКРАЇНУ

З 12 па 13 сакавіка 2002 года адбыўся візіт міністра замежных спраў Рэспублікі Беларусь Міхаіла Хвастова ва Украіну.

У ходзе візіту прайшлі перамовы міністра замежных спраў Беларусі з прэм'ер-міністрам Украіны Анатолям Кінахам і міністрам замежных спраў Украіны Анатолям Зленкам.

У час візіту падпісаны Пагадненне аб супрацоўніцтве паміж міністэрствамі замежных спраў Беларусі і Украіны, Мемарандум паміж урадамі абедзвюх краін аб прыняцці непрямыя спецыяльных мер ва ўзаемным гандлі да тавараў, якія імпартуюцца з мытнай тэрыторыі Беларусі і Украіны, а таксама Пракол аб парадку ўзаемадзеяння мытных ведамстваў Беларусі і Украіны пры супастаўленні даных мытнай статыстыкі гандлю паміж двюма краінамі.

У Кіеве Міхаіл Хвастой сустраўся з прадстаўнікамі шматлікай беларускай дыяспары, якія жывуць ва Украіне.

ДАВЕДКА. Паміж Беларуссю і Украінай заключана 69 двухбаковых міжнародных дагавораў. У 2001 годзе Рэспубліку Беларусь наведалі Прэзідэнт (двойчы), прэм'ер-міністр і міністр замежных спраў Украіны. У сваю чаргу, двойчы на працягу 2001 года Украіну з рабочымі візітамі наведаў прэм'ер-міністр Рэспублікі Беларусь Генадзь Навіцкі.

Па аб'ёму тавараабароту Украіна займае трэцяе месца сярод асноўных гандлёвых партнёраў Беларусі пасля Расіі і Германіі. У 2001 годзе тавараабарот з Украінай склаў 699,1 мільёна долараў ЗША са становішчам сальда для Беларусі 144,5 мільёна долараў ЗША. На рэгулярнай аснове праводзіцца пасяджэнні Міжуродавай камісіі па гандлёва-эканамічным супрацоўніцтве, сустрэчы дзелавых колаў і кіраўнікоў рэгіёнаў Беларусі і Украіны.

Прэс-служба МЗС.

прэзентацыя

«ВЫРВАНЫ З АГНЮ»

Так літаральна можна перакласці назву кнігі, якая нядаўна выйшла ў нямецкім выдавецтве «Дзітрэх» горада Кельна. Аўтар яе — Вернер Мюлер, юрыст і журналіст, які шмат гадоў займаецца праблемамі Халакоста.

На тытульным лісце чытаем: «Дарагія і паважаныя мінчане! Гэтая кніга з'яўляецца помнікам загінуўшым сваякам і ўсім жыхарам Пінска, закатаваным нямецкімі фашыстамі. Адначасова гэта і помнік чалавеку, які выратаваў мяне ад пакут, — Гюнтэру Крулю. Пётр Рабцэвіч (Фішаль Рабінаў). 10 кастрычніка 2001 года, г. Кіеў».

Цікавая і драматычная гісторыя з'яўлення гэтага выдання. Яно вяртае нас да падзей другой сусветнай вайны і на прыкладзе жыцця 17-гадовага пінскага юнака Пятра Рабцэвіча (Рабінава) і яго сям'і расказвае пра трагічны лёс яўрэяў на акупіраванай фашыстамі тэрыторыі.

На фоне невыноснага жыцця ў Пінскім гета разгортваецца дзіўная гісторыя выратавання ня-

мецкім афіцэрам яўрэйскага хлопца. Яна такая незвычайная, што многія да гэтага часу не вераць у рэальнасць таго, што адбылося.

«Да мая 1942 года, — піша Пётр Рабцэвіч, — яўрэйскае насельніцтва ў Пінску жыло ў сваіх кватэрах, але было забаронена хадзіць па тратуарах, мець зносіны з людзьмі неяўрэйскай нацыянальнасці, з'яўляцца на рынку. Лагэр гета знаходзіўся на перыметры вуліц Завальнай, Лгішынскай, Горкага і Савецкай».

За тых, хто ішоў на працу, кожны дзень у заложнікі бралі 300 чалавек. Калі хто-небудзь не вяртаўся ў гета, расстрэльвалі яго сям'ю і ўсіх заложнікаў».

І ляжаць бы Пятру ў адным з незлічонах равоў, калі б у Пінск

не прыехаў начальнік водна-транспартнага вузла Гюнтэр Круль. Так сталася, што юнака-вязіста (Пётр скончыў рамеснае вучылішча) паспалі пераставіць Гюнтэру Крулю тэлефон. Ужо ў першы дзень знаёмства той папрасіў хлопца зняць са спіны жоўты круг, сказаўшы, што не жадае бачыць яго прыніжаным.

«Ноччу на 29 кастрычніка я пачуў стрэлы і брэх сабак, — успамінае Рабцэвіч. — Гета знаходзілася ад месца маёй працы на адлегласці каля 800 метраў. Хутка прыйшоў Круль і павёў мяне да сябе дадому. З 29 па 31 кастрычніка ўсе вязні гета былі расстрэляны. Круль хаваў мяне ў сваім доме і, як мог, суцяшаў».

Нарэшце 22 лістапада прыйшоў ліст з Кіева ад яго сябра, з якім Круль дамовіўся выратаваць мяне ад арышту. Мне Гюнтэр Круль сваімі рукамі выпісаў пасведчанне на прозвішча Рабцэвіча Пятра, праваслаўнага веравызнання, уручыў камандзіроўку ў Кіеў, купіў білет і нават пасадзіў на цягнік.

У Кіеве я знайшоў зондэр-фюрэра Штойдэ, і ён уладкаваў мяне на працу. Ад непрыемных сустрэч з паліцыяй мяне ратавала маё выдатнае веданне нямецкай мовы і тое, што знешне я не вельмі быў падобны на яўрэя».

У жніўні 1943 года Чырвоная Армія вызваліла Крым. Напярэдадні я пакінуў горад і затаіўся ў навакольных вёсках. Адрозніваўся ў ваенкамаце і папрасіў накіраваць мяне ў армію. Але медкамісія мяне забракавала...

Як жа склаўся жыццё нашага героя пасля вайны? Ён застаўся ў Кіеве, уладкаваўся на працу сувязістам, ажаніўся. Нарадзіліся сын Ілля і дачка Паліна.

Амаль 50 гадоў Пётр Рабцэвіч намагаўся знайсці свайго выратавальніка. Але безвынікова. У 1996 годзе ў Варшаве на сустрэчы вязняў гета Рабцэвіч расказаў сваю гісторыю Маргарэт і Вернеру Мюлерам. Яны абяцалі дапамагчы і стрымалі слова.

Праз некалькі месяцаў новыя нямецкія сябры паведамілі, што

ў ваенным архіве Германіі знайшліся сляды Круля. Ён, аказваецца, перажыў вайну і памёр у 1979 годзе.

Мюлеры сталі спонсарамі паездкі Пятра і Яўгеніі Рабцэвічаў у Дзюсельдорф, дзе жыла Хрысціна Круль з дачкой Янінай. Рабцэвічы наведалі магілу Гюнтэра Круля і паклалі кветкі.

А ў 1999 годзе кіеўляне зноў былі запрошаны ў Германію. На гэты раз яны сталі ганаровымі гасцямі на ўрачыстай цырымоніі ўручэння дыплама «Праведнік народаў свету» Гюнтэру Крулю. Гэту ганаровую ўзнагароду атрымалі з рук ізраільскіх дыпламатаў жонка і дачка нямецкага антыфашыста.

І вось зараз вялікая дакументальная кніга стала нібыта заключным акордам расказанай гісторыі.

Як паведаміла мне кіраўнік рэспубліканскай праграмы «Урок Халакоста» кандыдат гістарычных навук Іна Герасімава, кнігу «Вырваны з агню» вырашана перакласці на беларускую мову. Праца па перакладу ўжо пачалася.

Сямён ШАПРА.

гасцёўня

Галіна АРЛОВА.

Галіна АРЛОВА: «НАША СЯМ'Я НИКОЛІ НЕ БЫЛА БАГЕМНАЙ...»

роднага артыста БССР Цімафея Сяргейчыка. Праз паўгода наш мастацкі кіраўнік аб'явіў, што мы будзем прысутнічаць на дадатковым прыёме ў студыю двух хлопцаў. Адным з іх быў Коля Яроменка: статны, прыгожы, упэўнены ў сабе і мужны. Нас заваражыў яго голас прыемнага тэмбру, які ліўся так свабодна. Паспрабуў не прымі такога! Праўда, на занятках новенькі з'явіўся толькі праз месяц. Наша студыя, як ён потым прызнаўся, здалася яму дзіцячым садкам. Яму не споўнілася тады і 19, а ён ужо ваяваў, прайшоў папона і канцлагеры...

Дзяўчаты ў нас былі як на падбор. Але ён выбраў мяне. Лічыў больш таленавітай у параўнанні з іншымі і гэту якасць цаніў вышэй за прыгажосць. Мы пачалі сустракацца. Аднойчы Коля сказаў: "Пасля выпускных экзаменаў пойдзем у ЗАГС, распінаемся". Я хутка згадзілася: ён быў такі прыгожы! А цяпер разумею: жыццё падаравала мне высакароднага, добрага і надзейнага чалавека. Мы пражылі разам 52 гады і ніколі не здраджвалі адзін аднаму. Лічыцца, што акцёры — гулены, а Мікалай быў адналюбом, і за гэта я цаніла яго яшчэ больш.

— Якую ролю ў жыцці вы лічыце для сябе вядучай: актрысы, жонкі, маці?

— Гэта ўсё звязана паміж сабой. Мая мара стаць актрысай здзейснілася. Мне пашанцавала з мужам — і я ўдзячная Богу. Я з маладых гадоў чамусьці ведала, што ў мяне будзе сын. Прыгожы і абавязкова — артыст. Коля-маленькі рос добрым, абяльным, разумеў гумар. З нашых і бабуных жартаў весела смяяўся. Над ім не сюсюкалі, у яго жыццё кардынальных змен не ўносілі. На яго выбар не ўплывалі. У дзяцінстве ён хацеў стаць футбалістам. Але, відаць, жыццё ў асяроддзі артыстаў дарма не праходзіць. Аднойчы ён паведаміў: "Я паеду ў Маскву паступаць у інстытут кінематографіі".

Акцёрскаму майстарству яго вучылі не мы — Сяргей Герасімаў, у фільме якога "Людзі і звяры" сыграў муж. Герасімава і Макараву Коля называў толькі "незвычайнымі". А калі ў чалавека ёсць такія настаўнікі, нам заставалася толькі вучыць нашага хлопчыка выжываць у свеце мастацтва. Мы ўжо ведалі, чым выдатней талент, тым больш жорстка барацьба. Ад нас ён вучыўся будаваць адносіны з людзьмі, як адкрыць праўду і не прынізіць, не пакрыўдзіць, не паступіцца гапоўнымі прынцыпамі нават дзеля міру ў сям'і. Сямейнага адзінства штучна не стварыць. Яно або ёсць, або яго няма.

— Пасля "Чырвонага і чорнага" ваш сын працнуўся вядомым. Потым было многа ролей — у "Гарачым снезе", "Піратах XX стагоддзя", "Юнацтва Пятра", "Царскім паляванні", "Я абвешчаю вам вайну", "Снайперы"... А вы, акцёры вопытныя, як ацэньвалі работу вашага сына?

— Што я магу казаць, калі Сяргей Герасімаў, лепшы майстар і педагог, ім захапляўся. Нездарма інстытут кінематографіі названы імем Герасімава. Сяргей Апалянарыевіч выпусціў столькі зорак нашага кінематографа: Вячаслава Ціханова, Но-

УКОЛІ ЕРЕМЕНКО І ЕГО ОДЦА НИКОЛАЯ ЯКОПАВЕВІЧА ДАЖЕ РЭЖЫСІРКА НА ШКЕ П'ОМ І ТОМ ЖЕ ТЭ 1963 г.

Бацька і сын ЯРОМЕНКІ.

ну Мардзюкову, Аляксея Рыбікава, Наталлю Бандарчук, Алу Ларыёнаву... У кожнай справе, калі хочаш чагосьці дасягнуць, трэба аддавацца ёй цалкам. Коля-малодшы любіў сваю прафесію. Як акцёра яго цанілі і ў Амерыцы. Нядаўна мяне запрасілі ў ЗША прыхільнікі яго таленту. Аказваецца, у Нью-Йорку ёсць салон пракату кінафільмаў, у якіх заняты Яроменка-малодшы. Вітэражы, сцены гэтага салона залеплены яго партрэтамі. Вестка пра яго смерць выклікала там шок. Мне ўвесь час паўтараю словы Ганны Ахматавай: "Умер сероглазый король". Атрымалася так, што не ён, а я сустрэлася з прыхільнікамі яго таленту, а ён пра іх існаванне нават і не ведаў. Атрымалася, што і пасля сваёй смерці сын зрабіў мне падарунак — выезд у ЗША, двухдзённы тур у Вашынгтон, Філадэльфію, экскурсію ў Нью-Йорк, вечары ў Метраполітэн-опера і тэатры на Бродвэй.

Вядома, слава і прыгажосць — заўсёды вялікае выпрабаванне. Яны і ўзносяць, і псуюць. Жанчыны сустракалі яго ўсюды, абрываўлі тэлефон. Нам з бацькам не падабаліся яго вольныя з імі паводзіны. Ужо пасля выхаду фільма "Чырвонае і чорнае" Мікалаю-Жульену Сарэлю прыйшло 20 мяшкоў лістоў, адзін з якіх ён мне паказаў. Я, якая пражыла жыццё, здзівілася, як можна прапаноўваць сабе незнаёмаму мужчыне. Але я не ўмешвалася ў яго асабістае жыццё. Справа маці — выгадаваць сына, вывучыць і адпусціць. І цяпер, калі чытаю ў прэсе, што, маўляў, я была супраць той ці іншай кандыдатуры ў жонкі, гэта абуррае.

— Гледачы хадзілі ў Купальскі тэатр "на Яроменку". Ваш муж часта іграў моцных, незвычайных асоб — Інсарава ў "Напярэдадні", Заслонава ў "Канстанціне Заслонаве"... Бліскава складваўся і яго кінематографічны лёс: Аляксей Паўлаў у "Людзях і звярах", штаб-капітан Русанаў у "Маскве — Генуі", Іосіп Броз Ціта ў "Салдатах свабоды"... Былі і іншыя — камічныя ролі, проста звычайныя людзі... Як ён усё паспяваў? Што паднітвала яго творчасць?

— Любімая справа і забірае час і сілы, і адначасова дае іх. Таму як акцёр ён здзіўляў мяне. У яго ігры ўсё было нечакана. Рэпетыцыя — гэта адно, а спектакль — зусім іншае, там нельга паўтарацца.

Памятаю, мы ігралі з ім у спектаклі "Мілы лгун" Кіліці на

сцэне Мінскага тэатра-студыі кінаак-

цёра. Я — у ролі англійскай актрысы Патрык Кэмпбел, ён — у ролі таленавітага драматурга Бернарда Шоў. Спеты дуэт — два з паловай гады спектакль збіраў аншлагі. Але 27 чэрвеня 2000-га паглядзець на нас прыйшлі ўсе акцёры гэтага тэатра, хаця бачылі спектакль не раз. Я не пазнавала свайго Бернарда Шоў: нейкія нечаканыя нюансы, новыя павароты. Захопленыя глядачы не адпусцілі са сцэны. Нарэшце, ідзём дадому. "Ты ведаеш, дзеля такіх хвілін варта жыць", — кажу я мужу. Ён маўчыць. Раніцай патэлефанавалі знаёмыя: "У нас такое ўражанне, што Мікалай Мікалаевіч быццам развітваўся са сцэнай і публікай. Так выдатна іграюць толькі ў апошні раз". Праз тры дні яго не стала... За дзесяць дзён да смерці ён даў інтэрв'ю Беларускаму тэлебачанню, у якім я ўбачыла не артыста, а настаўніка, дарадчыка, духоўніка. Такія людзі зараз рэдкасць. І губляць іх крыўдна. Але ўсё ж такі мужу было 74 гады, ён усё паспеў. А чаму пайшоў сын — малады, моцны, прыгожы, у самай сіле! Пасля пахавання бацькі ён раптам сказаў: "Мама, бацька быў добры, нікога за сабой на той свет не пацягне..." Я падумала: "Ён, відаць, мяне мае на ўвазе, але дзеля сына трэба жыць". Коля часта прыязджаў да мяне, хадзіў па пакоях і казаў: "Сумна без ЯРОМБІ". Так ён яго называў і так вельмі часта да яго звяртаўся.

— Мікалай Мікалаевіч быў заўзятым прыхільнікам сацыялістычных ідэй, перажываў распад СССР. Ці падзяляў сын яго погляды?

— Муж і я — прадукты савецкага часу. Дзядуля ў Яроменкі-старэйшага — беларус, адна бабка — полька, другая — руская, бацька — украінец. "Інтэрнацыяналізм у мяне ў крыві, у генах", — часта паўтараў ён. Яны жылі ў Сібіры. Калі маці з бацькам разваляліся, Коля пайшоў у рамеснае вучылішча, каб працаваць і дапамагаць маці. У вайну яму споўнілася 15 гадоў. Дабавіў сабе тры гады ўзросту, зманіў і паступіў на курсы малодшых лейтэнантаў кавалерыі. Неабстраляны баец трапіў на фронт у акружэнне. Быў у палоне, уцёк з фашысцкага лагера, але няўдала. Злавлілі — і на допыты ў гестапа. Пасля гэтых лагераў у яго на нагах засталіся пажыццёвыя нарасты. Працавалі ў каменяломні, здабывалі шчэбень у драўляных сабо на босую нагу. Скура здзіралася да крыві, а паколькі кармілі баландой, раны не загойваліся. За ноч крыву зацягнуўца, а на наступны дзень зноў цячэ кроў... У Германіі

пасля вызвалення амерыканцамі мужа ледзь не расстралялі... нашы. Адсюль і характар, і стойкасць. Гэта ў ім мне асабліва дорага. І Коля-малодшы ганарыўся бацькам за тое, што ён нёс свае перакананні па жыцці і не здраджваў ім, за тое, што — баец, які без страху пойдзе абараняць іншых. Ён не здраджваў свайму ўнутранаму свету і быў сапраўдным Грамадзянінам. Паверце, гэта не гучныя словы, не перабольшванне. Ён верыў у сацыялізм і яго ідэй, казаў, што ўвесь свет іх скарыстаў, толькі мы не здолелі. Сын не ва ўсім быў згодны з бацькам. Але лічыў, што крытыкаваць Ярому не мае права. Да таго ж, вельмі шкадаваў бацьку, які перанёс два інфаркты.

— Цяпер разумею, як з'явіўся фільм "Сын за бацьку", рэжысёрскі дэбют Мікалая Яроменкі-малодшага, у якім апавядаецца пра тое, як адбіўся час нядаўніх змен і ўзрушэнняў на людскіх лёсах. У гэтым фільме праўды і сэнсу больш, чым у рэальным жыцці...

— Гэта стужка — Колеў падарунак бацьку да яго 70-годдзя. Памятаю, пасля прэм'еры ў перапоўненай зале Дома кіно ў Маскве расійскі акцёр Пётр Глебаў, які бліскуча сыграў у "Ціхім Доне" Рыгора Мелехава, падышоў, расцалаваў абодвух Мікалаяў і прамовіў: "Ну, дзякуй табе, Коля, хоць у адным фільме нашы перамаглі!"

— Галіна Аляксандраўна, але Коля-малодшы не менш ганарыўся і вамі. Яго здзіўляла, што чым горшая сітуацыя вакол вас, тым больш таленавітая вы на сцэне і сваю праўду пацвярджаеце цудоўнай працай.

— А інакш у тэатры не выжыць! Актрыса з мяне атрымалася, многае я бачыла, шмат перажыла, і мяне ўжо цяжка знамаць. У тэатры заўсёды ёсць "падводныя плыні", але я ведаю, што лепш у іх не акунацца. Інтрыгі збядняюць. Задача акцёра не інтрыгаваць — абуджаць лепшыя пачуцці ў людзях. Я даўно ў адпачынку, але паранешаму іграю ў "свайх" спектаклях у Купалаўскім тэатры. Знік толькі "Міпы лгун": Яроменкі-старэйшага няма... Праўда, у тэатры хочучы аднавіць пакаў спектакля, дэкарацыі. Шукаюць акцёра на ролю Бернарда Шоў. Мне здаецца, гэта можа быць цікава.

Зараз сцэна, сустрэчы з гледачамі — мае выратаванне. Не стала чым жыць. І ўсё часцей мне здаецца, што два мае бясцэнныя Мікалаі проста паехалі ў іншую краіну здымаць фільм.

Таццяна ХРАПІНА.

хрысціянская старонка «Жыццё і вера»

ІКОНА БОЖАЙ МАЦІ «МЛЕКАКОРМЯЧАЯ»

На пачатак кожнага года прыпадае свята цудадзейнай іконы «Галактаграфусы» («Млекакормячай») — іконы, якая наглядна сведчыць пра працэс выкармлівання і выхавання Дзевы Марыі Ісуса Хрыста, пра гэта распавядае і дзесятая зорка ў кароне Багародзіцы.

Лаўры на Усходзе Сава Асвечаны перад сваім адыходам звярнуўся да нашчадкаў з прадказаннем і заветам, што багамольцу царскага роду з Сербіі пад імем Сава і павінна быць перададзена гэтая цудадзейная ікона Багародзіцы як благаслаўленне. Святы Сава Асвечаны адышоў да Госпада ў часы панавання Юсціяна Вялікага ў 532 годзе.

Праз шэсць стагоддзяў святое прадказанне спраўдзілася. У XIII стагоддзі, у час наведвання Палесціны, святы Сава, архіепіскап Сербскі, даведаўся пра завет Святога Сава Асвечанага і быў благаслаўлены іконамі Божай Маці «Млекакормячай» і «Траярчыца».

Пры вяртанні з Палесціны ў Сербію святы Сава наведваў

Афонскую гару, дзе ім і быў заснаваны Хіпендарскі манастыр. Яму святы Сава і пакінуў у спадчыну цудадзейную ікону Багародзіцы «Млекакормячай», якая адразу была пастаўлена ў царкве пры Карэйскай Келлі, што пры Хіпендары. Ікону пазней называлі таксама «Ціпікарніцаю», бо ў ёй захоўваўся напісаны святым Саваю ціпікон, ці статут. Ікону «Траярчыца» ён аднёс у Сербію.

У знак асобага ўшанавання ікона была змешчана з правага боку ад алтара на месцы ікон Святой Тройцы, ці Збавіцеля. Ікона Госпада Уладара ў гэтай царкве займае месца на левым баку ад Царскай Брамы, дзе павінна была стаяць ікона Божай Маці.

Ікона Божай Маці «Млекакормячая» зараз знаходзіцца на Афоне, у царкве Карэйскай Келлі, якая належыць Хіпендарскаму манастыру. Паводле вуснага падання, першапачаткова гэтая ікона знаходзілася ў Лаўры Святога Сава Асвечанага, што паблізу Іерусаліма.

Вялікі заснавальнік адзінай

асоба ў бязмежжы часу

СВЯТЫ ЗЯМЛІ БЕЛАРУСКАЙ

Па благаслаўленні Мітрапаліта Мінскага і Слуцкага Філарэта, Патрыяршага Экзарха ўсяе Беларусі пры арганізаваным удзеле Беларускага Праваслаўнага Брацтва Святых Віленскіх Мучанікаў адбыліся IX Епархіяльныя чытанні «Жыццё і дзейнасць архімандрыта Лявонція Карповіча як узор духоўнага настаўніцтва і падзвіжніцтва».

У чытаннях прыняло ўдзел святарства з Мінска, Жыровіцкай акадэміі і семінарыі, з Пінска і Магілёва. Прыехалі госці з Віленшчыны (протаіерэй Васілій Навінскі са Свята-Нікольскай царквы г. Вільнюса, сакратар Епархіяльнага ўпраўлення, іерэй Віталій Карыковас, іерэй Уладзімір Сяляўка), прыхаджане; з Беластоцкай — магістр гісторыі Пётр Хомік і супрацоўніца часопіса «Przegląd prowostawny» Ганна Радзюкевіч, нашчадак архімандрыта Лявонція Карповіча.

У прывітальным слове Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт пазнаёміў прысутных з рашэннямі Святога Сінода, які адбыўся 26 лютага. Рашэннем Свяцейшага Сінода Беларускай праваслаўнай царквы кананізаваны Экзарх Усяленскага Патрыярха дыякан Нікіфар Кантакузін. Было вырашана скласці ў гонар яго службу і напісаць ікону згодна з правіламі Усяленскага Сабора. Пашыраны спіс месцаў беларускіх святых, у іх ліку Еўпраксія Пскоўская, Феадор Астрожскі, Харыціна Літоўская.

На канферэнцыі былі заслуханы змястоўныя даклады прафесара Валянціна Цяпловой «Экзарх Нікіфар Кантакузін і Брэсцкі царкоўны сабор 1596 г.»; кандыдата багаслоўя, протаіерэя Сергія Гардуна «Традыцыя падзвіжніцтва і святасці ў Праваслаўнай царкве»; доктара філалагічных навук з Санкт-Пецярбурга Міколы Нікалаева «Свята-Духаўская друкарня ў кантэксце віленскай выдавецкай справы»; магістра гісторыі з універсітэта ў Беластоку Пятра Хоміка «Друкарня Віленскага Свята-Духава праваслаўнага брацтва»; кандыдатаў філалагічных навук Любові Ляўшун «Архімандрый Лявонція Карповіч: жыццё і дзейнасць» і Алены Яскевіч «Архімандрый Лявонція Карповіч і этапы станаўлення школы старабеларускага біблейскага перакладу». Таксама выступілі кандыдаты багаслоўскіх навук сакратар Пінскага Епархіяльнага ўпраўлення протаіерэй Міхаіл Пінчук «Праваслаўе на Піншчыне ў XVI-XVII стагоддзях»; про-

таіерэй Георгій Сокалаў «Задачы царкоўнага прапаведніцтва ў пачатку XX стагоддзя...»; кандыдат эканамічных навук Уладзімір Кісялёў «Палінодыя» Захарыі Капысценскага»; прафесар Іван Чарот «Час і асяроддзе архімандрыта Лявонція Карповіча ў сучасным асветленні»; іереманых Павел (Цімафеенкаў) «Грамадска-асветніцкая дзейнасць архіепіскапа Магілёўскага Стэфана (Архангельскага)». Прагучалі паведамленні Генадзя Шэйкіна аб выданні 20-томнай «Праваслаўнай энцыклапедыі» і інака Мікалая (Бембеля), галоўнага рэдактара багаслоўска-літаратурна-мастацкага лістка «Жыровіцкая абіцель».

Чытанні былі прысвечаны аднаўленню пачытання добрапамыснага віленскага архімандрыта Лявонція Карповіча і сучаснаму праслаўленню як святога. Ужо само свецкае імя выпаведніка Лонгін (г. зн. доўгамучанік, працяглапакутнік) было сімвалічным і лёсавызначальным. Выдавочна, выпаведнік нарадзіўся 31 кастрычніка (10 лістапада) і на 8 дзень быў ахрышчаны ў імя мучаніка Лонгіна «іже в Мимитине».

Адзначым, што росквіт брацкага руху і кнігавыдання на Віленшчыне прыпадае на часы падзвіжніцкай дзейнасці Л. Карповіча. Выданні выходзяць то ў Вільні, то ў Еўі, маёнтку патрона Брацтва князя Багдана Агінскага. Кнігі выдаюцца для літургічных патрэб і педагагічна-асветніцкіх. Л. Карповіч кожны дзень служыў літургію і прычашчаўся. Сучаснікі лічылі яго старцам і святым. Менавіта з асобай Лявонція Карповіча яны звязвалі імклівае праваслаўнае адраджэнне.

Жыццёвы шлях падзвіжніка наступны. Ён нарадзіўся каля 1580 года на Піншчыне ў сям'і святарашляхціца. Юнак Лонгін (Логін) пасля навучання ў Астрожскай школе служыў дыяканам у Кіева-Пячэрскай лаўры, пазней прыняў манаскі пострыг у Віленскім Свята-Троіцкім манастыры. Пасля Брэсцкай уніі 1596 года Іпацій Пачей у 1608 годзе Троіцкі манастыр аддае уніятам, братчыкі і Лявонція Карповіч у іх ліку пераходзяць у Свята-Духавую царкву. У

студзені 1609 года Лявонція ад імя віленскіх дэпутатаў выступае ў абарону праваслаўя, але голас яго ўладамі не быў пачуты. У 1610 годзе ён за выданне «Трэнаса» М. Сматрыцкага ва ўзросце 30 гадоў, як згадваўся раней, нягледзячы на сваё шляхецкае паходжанне і пратэсты грамадскасці, трапляе на два гады ў ямуртуру. У 1613 годзе Лявонція высячаецца ў архімандрыта створанага ім Свята-Духава манастыра. У 1615 годзе архімандрыт Лявонція набывае вядомасць як выдатны прамоўца праз выданне ўпасных казанняў «На Праабражэнне» і «Успенне Багародзіцы», «Слова ў Нядзелю перад Нараджэннем Хрыстовым», а ў 1616 годзе пры ўдзеле М. Сматрыцкага «Евангелле вучыцельнае... патрыярха Капіста» было падрыхтавана таксама ім. 31 ліпеня 1618 года Лявонція Карповіч заснаваў Пятра-Паўлаўскую царкву мінскага жаночага манастыра, скіпіў неўзабаве да манаскага пострыгу Максіма Сматрыцкага з імем Мялечыя, які праз год узводзіцца ў сан іереманыха. У 1619 годзе Лявонція дасылае просьбы афонскім манахам аб малітоўнай дапамозе львоўскім братчыкам у змаганні з уніяй. Не пакідае архімандрыт Лявонція літаратурна-выдавецкай дзейнасці: у Еўі выдае «Казанне на пагрэб князя Галіцына» (на польскай мове) і ў Вільні «Вертаград душэўны» манаха Фікарыя.

У 1620 годзе архімандрыт Лявонція абіраецца Уладзіміра-Брэсцкім епіскапам, але да рукапалажэння 24 верасня адыходзіць да Госпада.

Лявонція Карповіч застаўся ў памяці нашчадкаў як выдатны прамоўца і гамілет, паводле слоў Захарыі Капысценскага, «муж боганатхнёны, у мове грэчаскай вельмі дасканалы, абаронца добрапамыснасці», паграбены ў Віленскім Свята-Духавым саборы. Захавалася «Казанне на пагрэб Лявонція Карповіча» М. Сматрыцкага ад 2 лістапада 1620 года, прамоўленае на 40 дзень канчыны праведніка, які шырока ўшаноўваецца як месцачцімы святы. Яго нясленныя мошчы першыя дзесяцігоддзі захоўваліся ў Віленскім Свята-Духавым саборы. Застаўся кароткі экфразіс іконы святога: «рукою трымае кветку, іншаю — кнігу і кадзіла».

Алена ЯСКЕВІЧ.

НЯДЗЕЛЬНАЯ ШКОЛА ў КРЫЧАВЕ

Першая ў Магілёўскай вобласці нядзельная дзіцячая царкоўная школа адкрылася ў пасёлку цэментнікаў у Крычаве. У двары Свята-Пакроўскай царквы ўзведзены прыгожы драўляны трохпавярховы будынак. Яго па-

дарылі дзецям напярэдадні 2002 года. Каля 30 школьнікаў прыйшлі вучыцца Закону Божаму. Праводзіць заняткі святар Рыгор ПАШКЕВІЧ (у цэнтры).

Валерый БЫСАЎ, БелТА.

ЮБІЛЕЙ ЕПАРХІІ

Споўнілася 10 гадоў з дня заснавання Гродзенскай праваслаўнай епархіі.

Гэты факт стаў значнай падзеяй не толькі для вернікаў, але і для свецкіх упад. У святочны дзень епархію наведалі старшыня Гродзенскага аблвыканкама Уладзімір

Саўчанка і старшыня гарвыканкама Аляксандр Антоненка. Сваёй увагай гэту падзею не абмінуў і Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы Экзарх ўсяе Беларусі, які правёў службу ў Свята-Пакроўскім саборы.

Алена БЕРАСНЕВА ("Р").

СЛОВА НА РАЗВІТАННЕ

НЕ СТАЛА АРХІЕПІСКАПА МАГІЛЁўСКАГА І МСЦІСЛАўСКАГА МАКСІМА

Беларуская Праваслаўная Царква панесла вялікую страту: 27 лютага на 74-м годзе жыцця памёр архіепіскап Магілёўскі і Мсціслаўскі Максім.

Высокапраасвяшчэнны Максім, у свеце Барыс Іванавіч Кроха, нарадзіўся 25 снежня 1928 года ў сялянскай сям'і ў башкірскай вёсцы Чарнігаўка. Сям'я рана засталася без бацькі, якога падчас калектывізацыі выслалі на будаўніцтва Беларуска-Літоўскай магістраля. У гады вайны сям'я жыла ў маленькім сібірскім гарадку. Тут пад уплывам верніцтва-маці будучы архіерэй Божы пазнаваў азы праваслаўя і прыняў рашэнне накіравацца на вучобу ў Ленінградскую духоўную семінарыю.

Падчас вучобы ў семінарыі (1947—1951 гады) у дваццацігадовым узросце Барыс Кроха пастрыгся ў маніх і ўзяў імя Максім. 17 красавіка 1950 года ён быў пасвячоны ў сан іерадыякана. У час навучання ў Маскоўскай духоўнай акадэміі з 1951 па 1955 год будучы святар стаў архіерэем (24 верасня 1954 года).

У наступныя 4 гады іереманых Максім праходзіў пастырскае служэнне ў Ленінградскай і Яраслаўскай епархіях. З 1958 па 1963 год ён служыў у Мінскай епархіі, нёс паслушэнства выкладчыка ў Мінскай духоўнай семінарыі да яе закрыцця. Адначасова быў благачынным Свята-Успенскага Жыровіцкага манастыра. Працягваючы сваю духоўную адукацыю, малады святар скончыў аспірантуру пры Маскоўскай духоўнай акадэміі і быў удастоены ў 1965 годзе ступені кандыдата багаслоўя.

З 1965 па 1972 год будучы архіерэй служыў настаў-

лем Мінскага кафедральнага Свята-Духава сабора і нёс паслушэнства старшыні Епархіяльнага савета.

26 сакавіка 1972 года адбылася хіратонія архімандрыта Максіма ў епіскапа з прызначэннем на Аргенцінскую і Паўднёваамерыканскую кафедру Рускай Праваслаўнай Царквы. Гэта быў час асобай нестабільнасці ў лацінаамерыканскім рэгіёне свету, і ад маладога архіерэя патрабавалася асобае напружанне сіл.

У сувязі з аднаўленнем Магілёўскай кафедры 6 чэрвеня 1989 года ўладыка Максім быў прызначаны архіепіскапам Магілёўскім і Мсціслаўскім, пачаўшы кіраваць епархіяй, заснаванай яшчэ ў 1632 годзе. Працягваючы падзвіг сваіх папярэднікаў, уладыка Максім добра сумленна працаваў над адраджэннем царкоўнага жыцця старажытнай епархіі, якая налічвае зараз 84 прыходы, аб'яднаныя ў тры царкоўныя акругі і адзін жаночы манастыр у імя свяціцеля Мікалая, які быў заснаваны ў Магілёве ў 1636 годзе. Вопытны архіепіскап, уладыка Максім адозніваўся свяціцельскай мудрасцю і жыццёвай разважлівасцю. За архіерэйскую руплівасць і набожнасць яго любілі клір і паства Магілёўскай епархіі. За працу на карысць Святой Царквы Высокапраасвяшчэнны ўладыка быў удастоены многіх царкоўных узнагарод.

весткі з суполак

УКРАЇНА

БЕЛАРУСЫ
ЛЬВОЎШЧЫНЫ

Адбыўся агульны сход Беларускай абшчыны Львоўшчыны, на якім прысутнічалі прадстаўнікі Львоўскай дзяржаўнай абласной адміністрацыі Ю. Грасько, старшыня Федэрацыі нацыянальных меншасцей Львова С. Харабуж, лідэры нацыянальна-культурных арганізацый горада, а таксама акадэмікі медыцыны І. А. Азарскія. З паведамленьнем выступіў староста абшчыны Сяргей Кулікоў.

Сваё выступленне староста абшчыны пачаў віншаваннем прысутных з другой гадавінай стварэння Беларускай грамадскай арганізацыі ў Львове.

У Львоўскай вобласці сёння жыве 11 тысяч беларусаў, з іх некалькі соцень прымаюць актыўны ўдзел у жыцці арганізацыі. За мінулы час імі зроблена нямала. Рэгулярна працуе беларуская нядзельная школа (38 дзяцей і 80 дарослых). Цешыць і тое, што этнічная Радзіма пачала адчувальна дапамагаць сваім суайчыннікам: дала квоту на прыём у ВНУ Беларусі маладых людзей на льготных умовах, арганізавала адпачынак львоўскіх беларусаў у сваіх аздараўленчых лагерах, прыслала добра падабраную бібліятэку на роднай мове, забяспечыла пастаянную дастаўку газеты "Голас Радзімы".

Не можа не радаваць і тое, як добра правялі сябе тэматычныя секцыі: медыцынская (кіраўнік Н. Шкрэдаў), гуманітарная дапамогі (Л. Клімюк), ветэранаў вайны і працы (І. Ракаўчук), педагогічная (Л. Чучвіч), сацыяльнай абароны

(А. Гур'еў), мападзёжная (Д. Варонін), з ёю цесна ўзаемадзейнічаюць творчыя калектывы (Т. Федчанка, І. Глебка, Г. Кулік, Л. Краўчук і іншыя). Шмат добрых слоў заслужылі актывісты В. Лабада, І. Кашэльнік, В. Піпяўская і многія іншыя — усіх не пералічыш!

З вялікім поспехам удзельнікі гуртоў мастацкай самадзейнасці выступілі на фестывалі мастацтваў у Львове, дзе выказалі любоў да сваёй гістарычнай Радзімы — Беларусі і прыёмнай маці — Украіны. Узрэлі і літаратурна-музычныя вечарыны, прысвечаныя выдатным паэтам Беларусі Я. Коласу і М. Багдановічу. Члены абшчыны — удзельнікі юбілейных мерапрыемстваў з нагоды 100-годдзя Свята-Георгіеўскага храма ў Львове, 70-годдзя драматычнага тэатра ЗОК. Адным словам, Беларуска абшчына ў поўны голас заявіла пра сябе і на Львоўшчыне, і ў Кіеве, і ў Мінску.

Напрыклад, старасту абшчыны С. Кулікова персанальна запрасілі ў Камісію пры Прэзідэнце Украіны па падрыхтоўцы да Усеўкраінскага форуму "Усе мы дзеці твае, Украіна!" Прызнаннем узростаючага аўтарытэту абшчыны стала і тое, што яе стараста ўдастоены высокага гонару быць прынятым вядомымі дзяржаўнымі і грамадскімі дзеячамі Беларусі. І гэта было не проста размова, а вырашэнне канкрэтных праблем па аказанні духоўнай і матэрыяльнай дапамогі суайчыннікам за межамі Беларусі.

Канешне, зробленая праца ўражае. Яна садзейнічае яднанню і сяброўству не толькі беларусаў, але і грамадзян іншых нацыянальнасцей, якія шануюць культуру беларускага народа, яго гісторыю і традыцыі.

Станіслаў ШАРАШКОЎ.

ЛІТВА

ВАНДРОЎКА ПА ПОЛАЧЧЫНЕ

Сафія... Мудрасць Воская. Ты ўзвышаешся сваімі купаламі высока ў небе, захоўваючы святасць і неўміручую славу... Ты паклікала віленчукоў-беларусаў схіліць голаў перад святыняю, адчуць пах даўніны, сваё легендарнае мінулае.

А адбылася такая знакамітая падзея ў лютым гэтага года.

У адзін з зімовых дзён сястра Наталля Арляноквіч, якая выкладае Закон Божы ў школе імя Ф. Скарыны, прапанавала пілігрымку ў Полацк і Росіцу. Дзякуючы гэтай чудаўнаму чалавеку, а таксама арганізатару, настаўніцы Валянціне Кавальчук, вучні і настаўнікі Віленскай сярэдняй школы змаглі дакрануцца да святыні, пабыць у легендарных мясцінах.

Павеў свой мінуўшчыны адчулі мы, як толькі ўехалі ў старажытны Полацк. Вулачкі і вуліцы, па якіх хадзілі Францішак Скарына, Ефрасіня Полацкая і Сімяон Полацкі... Старажытныя храмы, купалы якіх глядзяць на новыя пакаленні з мінулых стагоддзяў...

Пра адну з такіх святыняў, а менавіта пра полацкую Сафію, хочацца раскажаць. Гэты храм першапачаткова быў пабудаваны ў XI стагоддзі па загаду полацкага князя Усяслава Чарадзея, які не захацеў адстаць ад сваіх суседзяў — кіеўскага і наўгародскага князёў, якія ўжо мелі такія храмы. І вось Сафія з'явілася ў Полацку.

Праходзіць час... Настае XVIII стагоддзе. Сафія поўнаасцю мяняе свой выгляд. У 1705 годзе цар Пётр I аддае загад аб размяшчэнні ў сценах Сафіі пораху і зброі. Калі рускія войскі пакідалі Полацк, храм узялі ў паветра. Засталіся толькі руіны...

Праз некаторы час на гэтых руінах зьявіўся ўвагу грэка-католік Фларыян Грыбніцкі. Ён запрашае з Вільні архітэктара Я. Глаўбіца, дзякуючы якому Сафія зноў змагла горда ўзвысіцца на Полацкай зямлі. Выкананая ў стылі Віленскага барока, яна пакідае пачуццё лёгкасці, узвышанасці.

Яшчэ адна рэканструкцыя адбылася ў другой палове мінулага стагоддзя.

Зараз гэта музей, у якім ёсць і канцэртная зала, дзе гучыць царкоўная і класічная арганная музыка. Славутыя музыканты свету (з Аўстрыі, Галандыі, Францыі, Швейцарыі, Польшчы...) выступаюць тут з канцэртамі.

І ў час нашай паездкі вучні і настаўнікі мелі магчымасць паслухаць арганную музыку, адчуць духоўнае ачышчэнне і абагацэнне.

Нельга не ўспомніць легендарнае імя — святую Ефрасіню Полацкую. З ёю звязана многае. Напрыклад, маленюкая ўтульная царква, што носіць яе імя і дзе пакояцца мошчы ігуменні.

Уся прастора полацкай зямлі авяна легендамі. Цяпер у Полацку жывуць, працуюць і вучацца нашчадкі, якія ганарацца сваім мінулым, сваімі продкамі. У Полацкай гімназіі чакалі нас, каб раскажаць пра свае справы, паслухаць, чым жывуць, пра што мараць іх бліжэйшыя суседзі.

Пасля гэтай сустрэчы падарожжа працягвалася. Мільгаюць вёсачкі, папі і лясны беларускай зямлі...

Друа... Мясцічка на беразе Дзвіны-ракі, ля самай латвійскай мяжы. Тут жывуць гасцінныя, сардэчныя людзі. Пасля доўгай дарогі яны далі нам прытулак, абагрэлі душэўнай цеплынёй.

Раніца зноў паклікала ў дарогу. З імемем Бога на вуснах і ў душы пад'язджалі мы да Росіцы, не менш легендарнай і славетнай. Гаворачы словамі настаўніцы Валянціны Кавальчук, шлях прывёў нас з вуліцы Сонечнага промня ў Вільні на вуліцу Сонечную ў мясцічку Росіца.

Гэта зямля вядомая трагічнымі падзеямі. 59 гадоў таму тут адбылася страшэнная трагедыя. 1943 год. 16 лютага. Б'юць званы. Немцы зганяюць людзей у росіцкі касцёл, каб пазбавіць іх жыцця. Дазволілі застацца ў жывых толькі айцу Юрыю Кашыру і айцу Антонію Ляшчэвічу. Але яны свядома выбралі іншы лёс, каб застацца людзьмі, каб вечна жыць!

Кожная вандроўка па Беларусі ўзвышае, ачышчае, дае наталенне душы. І, безумоўна, адкрывае далягляды для пазнання і адкрыццяў.

Алена БАЗЮК,
настаўніца роднай мовы
школы імя Ф. Скарыны.

Віленья.

ракурс

АЎСТРАЛІЯ

Самадзейны гурт "Каліна" — пастаянны ўдзельнік святаў беларусаў Мельбурна. Аматараў спяваць беларускія народ-

ныя песні яднае кіраўнік Тамара Субач. Мясцовыя беларусы з замілаваннем слухаюць у выкананні хору песні "Беларусачка", "Люблю наш край" і іншыя.

кантакты і дыялогі

Адам МАЛЬДЗІС

ЯПОНСКІ ДЗЁННІК

23 кастрычніка 2001 г.

Уласна кажучы, падумалася ў тралейбусе па дарозе ў аэрапорт Мінск-1, свае нататкі я мог бы азаглавіць некалькімі квяціцамі. Скажам, "Ад Краіны заходзячага сонца да Краіны ўзыходзячага сонца". Бо толькі што, на пачатку гэтага месяца, вярнуўся з Вялікабрытаніі, дзе прымаў удзел у навуковай канферэнцыі "Беларуская дыяспара" і, вядома ж, хадзіў па справах Беларускага ПЭН-цэнтра і МАБ. Цікава было б, мусіць, супаставіць Запад і Усход, астраўныя ўскраіны нашага, самага вялікага кантынента — тым болей, што маю самае непасрэднае дачыненне да Міжнароднай акадэміі навук Еўразіі. Але да літаратурнай формы дзённіка я ўжо даўно прызвычаўся: калісьці былі "польскі", "англійскі" (ох, і дасталося ж мне за яго ў брэжнёўска-чарненкаўскія часы!), "рымскі", "ню-йоркскі". Ацаніў зручнасць і для сябе, і для чытачоў гэтай бясхатраснай формы, бо нібы вядзеш іх за сабой, далучаеш да пошукаў. Але ў дадзеным выпадку форма дзённікавага "англійска-японскага" супастаўлення не падыодзіць, бо паміж нуманым (восенню) Альбіёнам і Краінай квітнеючай сакуры былі тры тыдні "штодзённых, шэрых" будняў, нецкавых чытачу, хаця паміж Лонданам і Мінскам аказаліся Варшава, Гайнаўка і Белавежа з беларуска-польскай канферэнцыяй "Шлях да ўзаемнасці", а яшчэ ноч у аўтамашыне, якую па-майстэрску вёў па польскіх і беларускіх дарогах Уладзімір Кароткі, навуковец з нашага ўніверсітэта, а каб за рулём не заснуў, мы дружна прыдумвалі і дадумвалі розныя міжнародныя праекты, у тым ліку і з удзелам японскіх калегаў.

Таму — няхай будзе просценька і зразумела: "Японскі дзённік".

Сённяшнія нататкі я пачаў рабіць у самалёце Масква-Нарыта (Токію), бо ў самалёціку Мінск-Масква (таксама нібыта міжнародным) для гэтага не было ну аніякіх умоў. Пры ўсім маім патрыятызме мушу прызнаць, што ўзроўні абслугоўвання з боку мінскіх і маскоўскіх сцюардэс розняцца, як неба і зямля.

У маскоўскім самалёце і англійская, і руская мовы бездакорныя. А да іх дадаецца

японская, вельмі меладычная. У ёй няма націскаў у нашым разуменні, а ёсць павышаная або паніжаная "працягласць" — нібы не гавораць, а іграюць на піяніна. Услухоўваюся ў адну доўгую-доўгую, суцэльную фразу і разумею, што не разумею нічога, бо — адкуль? Вось наш, з Цэнтра імя Ф. Скарыны, Віталей Зайка — той вывучыў побач з англійскай ідыш і іўрыт, а яшчэ і японскую, суправаджаў як перакладчык беларускіх дзяцей на аздараўленне, здаецца, у Сэндай, але ён з'ехаў у Амерыку, узначальвае цяпер там Нью-Йоркскі аддзяленне Беларуска-амерыканскага задзіночання. Што ж датычыцца мяне, то я крыху спадзяюся на англійскую, хоць яна і руге, крыху — на некалькі фраз, завучаных па пазычаным руска-японскім размоўніку, але больш на беларуска-японскі і японска-беларускі слоўнік на 1500 слоў, які вязу з сабой. Склаў яго такийскі беларусіст Руносукз Курода, які ўдзельнічаў у II Міжнародным кангрэсе беларусістаў. Гэта — першы беларуска-іншамовны слоўнік, складзены небеларусам і неславянінам. Праўда, як чытаюцца (вымаўляюцца) тыя іерогліфы, я не ведаю. Але, падумалася, пакажу, тыцнуўшы пальцам, беларускі адпаведнік — і некалькі параўмаем, калі спатрэбіцца.

І ўвогуле: што я ведаю пра Японію і японцаў? Недаравальна мала. У галаву прыходзяць адны стэрэатыпы: сакура, ікебана, самурай, камакадзэ, гейша, кіmano. Усім вядомыя працавітасць японцаў, іх высокі эканамічны патэнцыял (падумаць толькі: бюджэт многіх асобных фірм куды большы, чым увесь беларускі бюджэт). Многа пісаў пра Іосіфа Гашкевіча, першага консула Расійскай імперыі ў Японіі, родам з Гомельшчыны, з беларускай сям'і (бацька — уніяцкі святар). Гэта быў буйны вучоны, аўтар слоўнікаў і філалагічных прац пра японскую мову, пісьменнік, падарожнік. Апошняя гады правёў на маёй Астравеччыне, у маёнтку Малі, дзе і памёр. Быў пахаваны каля астравецкага касцёла (тады, у 1875 г., часова царква). Перанос яго праху ў Вільнію, пра што пісалася (сёй-той нібы бачыў там нават яму помнік) — пад вельмі вялікім сумненнем. Ну як і нашто везці цела за 45 вёрст, калі сям'я заста-

лася жыць у тых жа Малях, за тры вярсты. Амаль на сто працэнтаў я перакананы, што тут адбылася блытаніна з іншым Гашкевічам — таксама Іосіфам, але не Антонавічам, а ўжо сынам дыпламата. Ён сапраўды там пахаваны на праваслаўных могілках (на Ліпоўцы).

Уласна кажучы, дзякуючы Іосіфу Гашкевічу, артыкулам пра яго, ініцыятыве ў адкрыцці ў Астраўцы бюста "белавалосама консулу", стварэнню там фонду яго імя Міністэрства замежных спраў Японіі і запрасіла мяне на сем дзён для азнаямлення з краінай. Бо іншыя асаблівых заслуг нібы няма. Ну, узнікла ў Японіі суполка беларусістаў на чале з прафесарам Джунічы Сато, ну, выдалі адзін напояпонскі нумар "Кантактаў і дыялогаў", ну, дапамог правесці некалькі "гашкевічаўскіх" вечароў... Мой уклад у вывучэнне беларуска-літоўскіх (літоўцы — мае генетычныя продкі), беларуска-польскіх, беларуска-нямецкіх, беларуска-ірландскіх ці беларуска-бэльгійскіх культурных сувязей куды большы, але на такім узроўні мяне ў гэтых краінах не запрашалі (хаця ўзнагароды, праўда, былі). Значыць, запрасілі недзе авансам. І гэты аванс трэба апраўдаць, адпрацоўваць навуковымі ды літаратурнымі справамі. Ну, хаця б правядзеннем у наступным годзе Другіх Міжнародных беларуска-японскіх чытаняў, прысвечаных памяці І. Гашкевіча. Першыя мы правялі ў 1995 г. з удзелам праф. Сато і яго жонкі, калегаў з Расіі і Польшчы, а матэрыялы выдалі ў 1997 г. пад назвай "Беларусь — Расія — Японія" (у серыі "Беларусь = Albaruthenica"). Рэзюмэ пасляслоўе туды пераклаў на японскую мову тагачасны Часовы Павераны ў справах Японіі ў Беларусі Сігэо Нацўсан. Мусіць, і той зборнік заўважыў, калі (гады з два) вырашалася, запрашаць мяне ці не...

Самалёт тым часам праляцеў над Волгай. І няма чаго рабіць узяўшы перачытваць, асвятляючы ў памяці, кнігу маскоўскага пісьменніка Валерыя Гузанава "Адсей з Белаі Русі" (пра І. Гашкевіча), перакладзеную на беларускую мову энцыклапедыстам Янкам Саламевічам (ёсць і японскі пераклад).

Працяг будзе.

* Скарачаны варыянт.

літаратурная старонка

НАРАДЖЭННЕ СЛАВУТАСЦІ

Андрэ МАРУА

Мастак П'ер Душ заканчваў працу над нацюрмортам — кветкі ў аптэчнай шклянцы на сподку, — калі ў майстэрню ўвайшоў пісьменнік Поль-Эміль Глэз. Некалькі хвілін Глэз глядзеў, як працуе ягоны сябра, потым рашуча вымавіў:

— Не!
Мастак здзіўлена ўзняў галаву.

— Не, — паўтарыў Глэз. — Не! Так ты ніколі не дасягнеш поспехаў. Майстэрства ў цябе ёсць, і талент, і сумленне. Але тваё мастацтва занадта будзённае, стары. Яно не крычыць, не кідаецца ў вочы. У салоне, дзе выстаўлены пяць тысяч карцін, твае не прыцягнуць увагі соннага наведвальніка... Не, П'ер Душ, поспеху табе не дабіцца. А шкада...

— Але чаму? — уздыхнуў сумленны хлапчына. — Я пішу тое, што бачу, імкнуся адлюстравач тое, што адчуваю.

— Хіба ў гэтым сэнс, мой дарагі сябра? Табе ж трэба карміць жонку і трое дзетак. Кожнаму з іх патрэбна да трох тысяч калорыяў на дзень. А карцін нашмат больш, чымсьці пакупнікоў, і дурняў значна болей, чымсьці знаўцаў мастацтва. Скажы мне, П'ер Душ, якім чынам ты збіраешся выбрацца з натоўпу невядомах няўдачнікаў?!

— Працай, — адказаў П'ер Душ, — праўдзівасцю майго мастацтва.

— Усё гэта несур'ёзна. Маецца толькі адзін сродак вывесці са спячкі тупіц: адважыцца на які-небудзь дзікі выбрык. Аб'яві ўсім, што ты ад'яджаеш пісаць карціны на Паўночны полюс. Або апарані на сябе гарнітур егіпецкага фараона. А яшчэ лепш — ствары якую-небудзь новую школу! Змяшай у адну кучу ўсялякія вучоныя словы, ну, скажам, — экстэрыярызацыя, дынамізм, падсвядомасць, беспрадметнасць — і складзі маніфест! Адмаўляй рух або, наадварот, супакой; белае або чорнае; кола або квадрат — усё-адно што! Прыдумай які-небудзь "неагамерычны" жывапіс, які прызнае толькі чырвоныя і жоўтыя колеры, "цыліндрычны" або "актаэдрычны", "чатырохмерны", які хочаш!..

У гэтую самую хвіліну пяшчот-

ны пах парфумы нагадаў пра з'яўленне спадарыні Каснеўскай. Гэта была прывабная полька, блакітныя вочы якой хвалявалі сэрца П'ера Душа. Яна выпісвала дарагія часопісы, якія змяшчалі раскошныя рэпрадукцыі "шэ-дэўраў", выкананых трохгадавалымі дзецьмі. Не пабачыўшы ні разу ў гэтых часопісах прозвішча сумленнага Душа, яна пачала ставіцца з пагардай да яго мастацтва. Уладкаваўшыся на тахце, незнарок кінула свой позірк на распачатае палатно, якое стаяла перад ёю, і з прыкрасцю страснула залацістымі кучарамі.

— Учора я наведала выставу негрыянскага мастацтва Залатога веку! — прапаяла сваім вабным голасам, раскатваючы зычнае "р". — Колькі ў ім экспрэсіі! Які палёт! Якая моц!

П'ер Душ пазнаёміў яе са сваёю новай работай — партрэтам, які ён лічыў удалым.

— Вельмі фэйна, — прагаварыла яна праз сілу. І пайшла... пахучая, звонкая, п'явучая і расчараваная.

П'ер Душ шпурнуў палітру ў куток і плюхнуўся на тахту.

— Пайду служыць у страхавую касу, у банк, у паліцыю, абы куды! — заявіў ён. — Быць мастаком — гіблая справа! Лічаныя прайдзісветы здольныя заваяваць прызнанне цікаўных. А крытыкі, замест таго каб падтрымаць сапраўдных мастакоў, патураюць невукам! З мяне хопіць, я здаюся.

Даслухаўшы да канца гэтую тыраду, Поль-Эміль запаліў цыгарэту і аб нечым задумаўся.

— Ці зможаш ты, — спытаў ён нарэшце, — урачыста аб'явіць Каснеўскай і яшчэ таму-сяму, што апошнія дзесяць год безупынна распрацоўваў новую творчую манеру?

— Я распрацоўваў!

— Выслухай мяне... Я напишу два-тры мудрагелістыя артыкулы, у якіх паведамлю нашай "эліце", быццам ты маеш намер заснаваць "ідааналітычную" школу жывапісу. Да цябе партрэтысты па сваёму невуцтва настойліва вывучалі твары людзей. Лухта ўсё гэта! Сапраўдную сутнасць чалавека складаюць тыя вобразы і ўяўленні, якія ён абуджае ў нас. Вось табе партрэт палкоўніка: блакітны з зопатам фон, на ім — пяць аг-

ромністых галуноў, у адным куце карціны — конь, у другім — крыжы. Партрэт прамыслоўца — гэта фабрычны комін і сіснуты кулак на сталі. Цяпер разумеш, П'ер Душ, што ты падарыў свету? Ці возьмешся ты напісаць за месяц дваццаць "ідааналітычных" партрэтаў?

Мастак сумна ўсміхнуўся.

— За адну гадзіну, — адказаў ён. — Ды не па мне ўсё гэта! Для іншага, мабыць, гэта было б выйсце, а так...

— Ну што, спрабуем?!

— Не майстар я балбатаць!

— Вось што, стары, усялякі раз, калі цябе папросяць што-небудзь растлумачыць, ты, не спяшаючыся, моўчкі запалі сваю люльку, выпусці воблака дыму ў твар цікаўнаму і вымаві васьць гэтых простых слоў: "А ці бачылі вы калі-небудзь, як цячэ рака?"

— А што гэта павінна азначаць?

— Абсалютна нічога, — сказаў Глэз. — Менавіта таму твай адказ падасца ўсім нязвычайна важным. А ўжо пасля таго, як яны самі вывучаць, вытлумачаць і пачнуць хваляць цябе на ўсё застаўкі, мы раскроем ім нашы хітрыкі і пацешымся з іх збынтэжанасці...

Мінула два месяцы. Выстава карцін Душа вылілася ў сапраўдны трыумф. Чароўная, духмяная, напеўна раскатваючы зычнае "р", спадарыня Каснеўская не адыходзіла ад свайго новага куміра.

— Ах, — паўтарала яна, — колькі экспрэсіі ў вашых працах! Які палёт! Якая моц! Але скажыце, даражэнны мой, якім чынам вы прыйшлі да гэтых цудоўных абагульненняў?

Мастак маўчаў, не спяшаючыся, запаліў люльку, выдыхнуў густое воблака дыму і вымавіў:

— А ці бачылі вы калі-небудзь, мадам, як цячэ рака?

Вусны цудоўнай полькі затрымцелі, абяцваючы яму напеўнае раскацістае шчасце. Натоўп наведвальнікаў выставы абступіў маладога бліскучага Струнскага ў паліто з трусіным каўняром.

— Ашаламляльна! — гарача гаварыў ён. — Але скажыце мне, Душ, адкуль на вас звалілася адкрыццё? Ці не з маіх артыкулаў?

П'ер Душ гэтым разам асабліва

доўга маўчаў, потым, пусціўшы ў твар Струнскага агромністае воблака дыму, урачыста вымавіў:

— А ці бачылі вы, васпане, як цячэ рака?

— Цудоўна сказана! Цудоўна!

У гэты самы час вядомы гандляр карцінамі, скончыўшы агляд майстэрні, схпіў мастака за рукаў і адцягнуў у кут.

— Душ, прыяцель, а ты спрытнога! — сказаў ён. — На гэтым можна зарабіць не толькі кучу грошай, але й зрабіць кар'еру. Забіраю вашу прадукцыю. Толькі не ўздумаіце змяніць сваю манеру, пакуль я вам не скажу. І абячаю купіць у вас пяцьдзесят карцін у год... Па руках?

Моўчкі, з загадкавым выглядам Душ працягваў смактаць люльку. Паступова майстэрню пакінуў апошні наведвальнік, і Поль-Эміль Глэз зачыніў за ім дзверы. З лесвіцы даносіліся, пакрысе сціхаючы, усхваляваныя галасы. Застаўшыся сам-насам з мастаком, пісьменнік з пераможным выглядам засунуў рукі ў кішэні.

— Ну як, стары, — прамовіў ён, — спрытна мы іх абдурым? Чуў, што гаварыў гэты малакасос з трусіным каўняром? А чароўная полька? А тры нафарбаваныя паненкі, якія толькі й казалі: "Як гэта сучасна! Як свежа!" Ах, П'ер Душ, я ведаў, што глупству чалавечаму няма межаў, але тое, што я пабачыў сёння, перасягнула ўсё мае спадзяванні.

Яго ахапіў прыступ нястрыманага рогату. Мастак насупіў бровы і, не стрываўшы выбрыкаў свайго сябра, нечакана выбухнуў:

— Боўдзіла!

— Я — боўдзіла! — разлаваўшыся, крыкнуў пісьменнік. — Ды сёння мне ўдалася самая знакамітая выхадка з часоў Біксію!

Мастак задаволена аглядзеў усе дваццаць ідааналітычных партрэтаў.

— Так, Глэз, ты і сапраўды боўдзіла, — са шчырай упэўненасцю прагаварыў ён. — У гэтай манеры сапраўды нешта ёсць...

Пісьменнік збынтэжана ўтаропіўся на свайго сябрука.

— Вось дык нумар! — залямантаваў ён. — Душ, схмяніся! Хто табе падказаў гэтую новую манеру?

П'ер Душ памаўчаў, потым сказаў:

— А ці бачыў ты калі-небудзь, як цячэ рака?

З французскай мовы пераклаў Пятрусь КАПЧЫК.

паэтычная імпрэза

Станіслаў ВАЛОДЗЬКА (ЛАТВІЯ)

Не стаўце ў кут дзяцей ніколі
Нідзе: ні дома і ні ў школе,
Каб не спаткала іх
Нядоля
І не загнала ў кут няволі...

Іх аджгнайце гнеўна веткай,
Калі таго заслужаць дзеткі,
Іх добра веткаю абсвенце —
Вось лекі лепшыя на свеце!

Бо як у родны кут прыедуць
Яны дарослымі, — як ведаць, —
Той куст ці дрэва прывітаюць,
Была з якога ветка тая...

Мне салодка і горка —
Дзяцінства прысміцца,
Тыя сцежкі-дарожкі,
Дзе бегаў малым,
Дзе ў паветры стаялі
І слодыч, і горыч,
Дзе спрадвеку буялі
З медуніцай палыні.

Мурагу там лагоду
І колкасць іржышча
Буду помніць нагамі
І на ўскрайку жыцця,
І ў вачах маіх будзе —
Тое неба заўсёды,
Над малым дзе кружылі
То груган, то бацяні.

О, дзяцінства маё,
Ты — маё залацінства:
Медунічна было мне,
Бо маці жыла.
О, дзяцінства маё,
Ты — маё сірацінства:
Мне палына было —
Бацьку смерць узяла...

Малюнак Вячаслава ІГНАЦЕНА.

гісторыка-публіцыстычнае эсэ

ПРАМЕНЬ НАДЗЕІ

У думках звяртаюся да гісторыі чалавечтва і не магу не здзівіцца: душа мая, кажучы словамі А. Дзішчава, поўніцца смуткам: Уся яна, гісторыя, бязмежная, працягласцю ў шмат тысячагоддзяў, пачынаючы ад першых усвядомленых дзеянняў чалавека, ад зараджэння цывілізацыі і да сённяшняга дня, пачатку ўжо трэцяга тысячагоддзя ад нараджэння Хрыста, складаецца з бясконца сутыкненняў, паўстанняў, закатаў. Пачатак у № 2—11.

барацьбы, супрацьстаянняў, войнаў.

Калі б усе незлічоныя сродкі, патрачаныя на войны на працягу тысячагоддзяў, былі выкарыстаны ў мірных, стваральных мэтах, якіх вышынне дасягнула б развіццё планеты! А калі б людзі, якіх паглынулі шматлікія войны — лепшыя, маладыя і моцныя, краса кожнай нацыі, — не пайшлі на спахыву Малоху, а засталіся ў жывых, колькі б іх было на зямлі, як далёка б зрушылася развіццё цывілізацыі, якога прагрэсу дасягнула б планета! Бо

адышлі ў нябыт і таленты, і геніі, якія не паспелі пажыць на гэтай цудоўнай зямлі і не здолелі разгарнуць свае здольнасці асэнсаваць прызначэнне. Адзінкам удалося выжыць у горане Вялікай Айчыннай вайны. Пісьменнікі Васіль Быкаў, які пераасэнсаваў многія аспекты адносін на вайне, Канстанцін Сіманаў, які зазнаў ліха ў пачатку Айчыннай вайны пад Магілёвам, Аляксандр Твардоўскі, што прайшоў з ба-ямі ўсю Беларусь, Анатоль Ана-неў, які быў паранены ў баі за вызваленне Калінкавіч у студзені 1944 года, франтавік-зенітчык Іван Шамякін, Аляксандр Салжыніцын, лаўрэат Нобелеўскай прэміі, які ваяваў у складзе 2-га Беларускага фронту і вызваляў Беларусь, і некаторыя іншыя данеслі да нашчадкаў горкую праўду аб вайне.

...І не было ЗАЎТРА

Не магу не ўспомніць у гэтай сувязі яшчэ аднаго выдатнага чалавека, земляка з суседняга Лельчыцкага раёна Івана Коласа,

былога камандзіра партызанскай брыгады, разведчыка Савецкай Арміі, які каардынаваў паўстанне ў Варшаве ў жніўні 1944 года. Пра яго асабіста дакладваў Сталіну намеснік народнага камісара абароны СССР М. Булганін. Іван Колас яшчэ ў 1945 годзе быў прадстаўлены да звання Героя Савецкага Саюза. Але гісторыя капрызная і вельмі суб'ектыўная. Выгадна ёй, а дакладней, вярхоўным кіраўнікам, было паказаць Варшаўскае паўстанне ў негатывным святле, і васьмь маёр Колас ужо не герой. Ён напісаў жорсткую ў сэнсе адлюстравання праўды пра вайну кнігу "Горестные размышления фронтовика". Але справядлівасць перамагла, і Іван Колас у 1994 годзе стаў усё ж такі Героём Расіі.

Гісторыя, дзякуй Богу, развіваецца і рухаецца наперад. Вось і Беларусь атрымала незалежнасць. Дык няхай будзе ў нашага народа светлае, шчаслівае заўтра!

Аляксандр АЛПЕЕЎ

ЗЯМЛЯ МАЯ — АДЗІНАЯ

Беларус, расіянін і яўрэй...
Вашы сэрцы не здрадзяць,
не схлусяць,
Што пад небам не знойдзеш
зямлі прыгажэй,
Чым святая зямля Беларусі.
Ты крывёю амытая верных
сыноў
І тапаная ворагам лютым,
Узнялася з руінаў да сонейка
зноў
Праз трывогі, і боль, і пакуты.
Дай спагады і згоды,
Радзіма мая,
Дай любові для ўсіх
і натхнення.
І тваёй цеплыні, і надзеі агню
Хопіць кожнаму з нас,
без сумнення.
Беларус, расіянін, паляк і яўрэй...
Дзеці маці сваёй Беларусі.
Хай жа свеціць заўсёды
нам сонца ярчэй,
І ляціць над зямлёй белы
бусел.

слухай сваё

Гурт «Ліцвіны» займае прыкметнае і даволі своеасаблівае месца на беларускім музычным рынку. Пасля хвалі найўнасялянскага поп-фольку яны першыя паспрабавалі вывесці на сцэну беларускі фольк-аўтэнтык. Рэгулярна выпускаючы, падобна зоркам шоу-бізнесу, альбомы, яны першыя ўвасобілі наш фальклор на добрых фірменных кампакт-дысках і сваім чацвёртым рэлізам («Ой, у лузе-лузе...», 2000, Limas/BMAgroup) даказалі, што такі прадукт можа канкураваць нават з раскручанай «папсой». Дарэчы, прэзентацыі гэтага CD удала прайшлі не толькі ў Беларусі, але і ў Польшчы, Францыі, на Украіне. Якраз перад чарговым ад'ездам «Ліцвінаў» у яшчэ адзін тур па Еўропе наш карэспандэнт сустраўся з лідэрам калектыву, знакамітым музыкам-дударом і вядомым даследчыкам беларускага фальклору Уладзімірам БЯРБЕРАВЫМ.

«ЛІЦВІНЫ» IN EUROPE

народа пасмакаваць. Трэба сказаць, праграма была насычаная: 19 поўнафарматных канцэртаў, часам і па два на дзень. Мы выступалі ў Неверы, у Ля Шарыт сюр Луар... Усіх гарадоў і не прыгадаю. Гэта не быў тур па мястэчках гнездавання беларускай дыяспары, нашымі слухачамі сталі звычайныя французы, якія наўрад ці ведаюць беларускую мову. Але часам я прыкмячаў нават слёзы на вачах слухачоў — так іх кранала глыбіня фальклорных вобразаў.

— У назве аднаго з прыганданых вамі гарадоў мне чуецца найменне знакамітага французскага віна...

— Сапраўды, Францыя — вінны рай. І менавіта не ў сэнсе зпоўжвання спіртнымі напоямі, а ў сэнсе культуры піцця. З віном там абедаюць, за віном адбываюцца сустрэчы, але п'яных не ўбачыш. У кожным рэгіёне віно мае і свой смак, і свае традыцыі, і свае назвы: бургундскае, анжуйскае, луарскае...

— Ці не накладна было ўсё на смак паспытаць?

— Пра кошт мне так і не давалося даведацца, бо гасціннасць французаў узорная. Я неяк выйшаў на вуліцу Шарыта ў касцюме для выступлення — гэтакі беларускі шляхцюк у Францыі, — дык ледзь ці не кожны сустрэчны запрашаў у дом на пачастунак.

— Ну і як вам іх дамы?

— Французы любяць сваё. Свой дом, сваю мову, свае традыцыі. Як мне здалася, ім не падабаюцца частыя змены. Неаднойчы я бачыў у дамах гадзіннікі далёкіх мінулых стагоддзяў, і яны ідуць. А да стала могуць падаць прыборы — відэльцы, лыжкі, якія ў нас убачыш хіба ў музеі. Дарэчы, калі Мінск ганарыцца шырокімі праспектамі, дык у Неверы я быў на адной вуліцы, дзе можна ўперціся рукамі адразу ў два яе бакі. Мне гэта падалося вельмі ўтульным. Затое храмы ўражваюць.

— Вернемся да музыкі. Вы выступалі ў рамках фестывалю, ці гэта быў чыста камерцыйны тур?

— Гастролі арганізавала таварыства «Беларусь — Францыя» ў рамках культурнага аб-

мену гарадоў-пабрацімаў. Невер — пабрацім Мінска. Сярод нашай публікі былі і маладыя людзі, і асобы сталага веку. Некаторыя прыходзілі цэлымі сем'ямі. На канцэртах чуліся і «брава», і «біс». Многіх уразілі неверагодныя гукі беларускай дуды са зменнай танальнасцю бурдона. Ды і самі мелодыі часам правакавалі французаў падпяваць нахштальт: «Шчодры вечар — святы вечар» або «Саўка ды Грышка ладзілі дуду». Прыкметныя ўражанні пакінуў першы канцэрт у Шары, дзе сярод публікі быў нават мэр горада. Французы — і гэта прыкметна — умеюць ператварыць сваё напружанае жыццё ў свята.

— Такі інтэнсіўны тур не абязжарыў вас асабіста гаспадарчымі клопатамі?

— Арганізатары выдзелілі «Ліцвінам» дзве машыны — мікрааўтобус і легкавую, таму мы былі даволі мабільным калектывам пры пераездах з горада ў горад. Нават продажам нашых кампакт-дыскаў займаліся арганізатары, а музыкі толькі час ад часу аўтографы ставілі. Я асабіста падпісаў дыск таму мэру. А водгукі на канцэрты і кампакт-дыскі прыходзяць з Францыі і да гэтага часу.

— Якім бы банальным ні было пытанне, але ў канцы крыху пра планы на будучыню.

— У 2002 годзе спяўняецца 10 год з дня выхаду нашага першага альбома «Голуб на чарэшні, галубка на вішні», які меў найбольш шырокі розгалас: яго запіскалі ў тыраж і «Выбранецкія шыхты», і «Limas», і «BMAgroup» руку прылажыла. Усё гэта былі касеты. А вось цяпер ёсць задума рэмайстраваны варыянт паўтарыць на CD. Рыхтуем таксама зборнік лепшых трэкаў, своеасаблівы «Greatest hits» для адной англійскай фірмы. Вось вернемся з польскага тура і зоймемся ўшчыльнюю. Ды і канцэрты чакаюцца не толькі ў Еўропе, але і дома.

Гутарку вёў Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

НА ЗДЫМКУ: гурт «Ліцвіны», у цэнтры зверху — Уладзімір БЯРБЕРАУ.

меркаванні

РОК-РЭАНІМАЦЫЯ

У канцы лютага ў кінаканцэртнай зале «Мінск», на здзіўленне ўсім, адбылася Рок-каранацыя. «На здзіўленне» таму, што ў мінулым годзе са сцэны было абвешчана: правядзенне Каранацыі-2001 пад вялікім сумненнем. Але ж ёсць факт: рок пакуль жыве. Нязменныя вядучыя Анатоль і Аксана Вечары, якіх гэтым разам мы пабачылі ў вобразе лекараў, выпісалі ўсім удзельнікам даведкі, што тыя «хворыя на рок і 24 лютага з 19.00 да 23.00 былі не абы-дзе, а на Каранацыі».

Каранацыя расчаравала: сапраўднага року паменшала. Тым не менш, «рок-мензурку», як ласкава звалі маленькія рок-кароны на фэсце, атрымаў гурт «Палац». Леанід Дранько-Майсюк напісаў лепшыя тэксты 2001 года, а на музыку іх паклаў лепшы музыка года Зміцер «Тодар» Вайцшоўкевіч, які таксама стаў пераможцам у намінацыі «Традыцыі і сучаснасць».

Адкрыццём года быў прызнаны гурт «Impett», а ягоная салістка Дана — рок-князеў-

най. Сайт года зрабіў гурт «Любоў і спорт». Песняй года прызналі «Мая краіна Беларусь» гурта «Безь білета», які стаў адкрыццём на мінулай Каранацыі. У назве песні прыведзены ўсе словы, што змяшчае сама песня, але тое нічога.

Дыск «Хавайся ў бульбу» «Крамы», пра які ўжо пісалі «ГР», быў справядліва прызнаны альбомам года. Ну а галоўную рок-кароную атрымаў Аляксандр Суша, прадзюсер праектаў «Я нарадзіўся тут» і «Святы вечар», якія па продажках пабілі ўсе рэкорды.

Тут трэба сказаць, што ў арганізатары атрымалася зрабіць сюрпрыз не толькі глядачам, але і самім журналістам, якія, уласна, і вызначаюць штогод пераможцу Каранацыі. Да апошняга моманту ўсе былі ўпэўнены: карону атрымае альбом «Палац», альбо Аляксей Шадзько, што і напісалі ў сваіх анкетах. Але было вырашана ўлічыць і продаж кружэлак, і ўклад у развіццё рока, і многія іншыя чыннікі.

Але гэта — нічога. Галоўнае, што ў нас ёсць каго каранаваць наогул. Ці будзе Каранацыя-2002? Пажывём — убачым.

Глеб ЛАБАДЗЕНКА

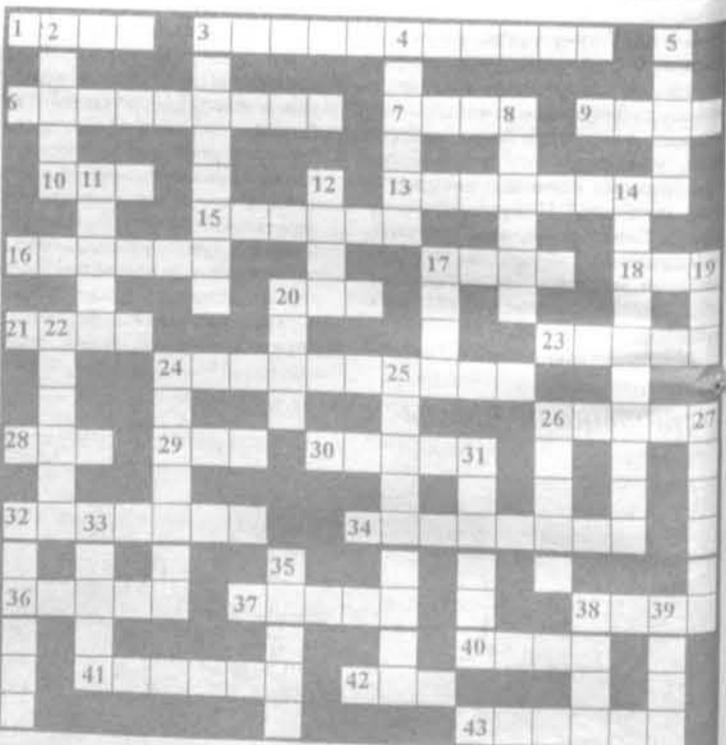
крыжаванка

ПЕРАКЛАДЗІЦЕ НА БЕЛАРУСКІЮ МОВУ

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ. 1. Пир. 3. Перепутье. 6. Существование. 7. Шест. 9. Шутка. 10. Роща. 13. Лопата. 15. Салат. 16. Портной. 17. Смысл. 18. Крепость. 20. Ужас. 21. Шерстяной бархат. 23. Щекотка. 24. Вежливость. 26. Погреб. 28. Пыль. 29. Сапо (жидкое, топленое). 30. Пятно. 32. Вилоч. 34. Одежда. 36. Штрих. 37. Приказ. 38. Уклон. 40. Охват. 41. Осада. 42. Печь. 43. Месть.

ПА ВЕРТЫКАЛІ. 2. Простор. 3. Основательность. 4. Моховое болото. 5. Багрец. 8. Дерование. 11. Пахарь. 12. Пар. 14. Жилет. 17. Шталь. 19. Чет. 20. Сострадание. 22. Вещество. 24. Ватник. 25. Среда. 26. Слякоть. 27. Поджог. 31. Яд. 32. Сорванец. 33. Чешуя. 35. Запад. 38. Список. 39. Ржавчина.

Склапа Любоў ЮНАВА

АДКАЗЫ НА КРЫЖАВАНКУ, ЗМЕШЧАНУЮ ў № 9

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ. 7. Палонка. 8. Антракт. 9. Лакатар. 11. Палац. 12. Валпа. 13. Абанемент. 16. Сакрэт. 20. Сектар. 22. Праснак. 23. Манекен. 24. Пастава. 26. Басэтля. 27. Прагал. 29. Узрост. 34. Антыпатыя. 36. Барак. 37. Крэда. 38. Энергія. 39. Барабан. 40. Чэмпіён.

ПА ВЕРТЫКАЛІ. 1. Барзана. 2. Полаг. 3. Палуба. 4. Барана. 5. Аркан. 6. Аканіца. 10. Аметыст. 14. Дэгенерат. 15. Неалагізм. 17. Крамола. 18. Арсенал. 19. Квадла. 21. Талакно. 25. Шэкспір. 28. Рубанак. 30. Стадыён. 31. Антэна. 32. Тысяча. 33. Карак. 35. Група.

«Голас Радзімы»

Галоўны рэдактар
Наталля САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суабыччымі за рубяжом «Радзіма».

Наш адрас: 220005, Беларусь, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.

Тэлефоны: (+375-17) 213-31-97 (бухгалтэрыя, тэл.-факс), 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 81. Падпісны індэкс у Беларусі: 63854.

Тыраж 2082 экз. Зак. 645. Падпісана да друку 18.3.2002 г. у 12.00.

Газета набрана, звярстана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку». (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).